Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

КІиранди 22 июнь № 50 (2216) 1958 шу

Мах 20 кеп.

ССКП Центральни Комитета Пленум тешаш я, юртбоахаман продукташ кийчъяра порядка, маьхаш, хьалаш хувца аьнна вІашагІдехка гІулакхаш дерригача советски халкъо къоабалдергхиларах а мехка экономика сихха дегІаярнеи къахьегамхой вахара хьал тоадарнеи, дІахо йодача хана болхлойи ахархойи бартцхьоагІо — вай мехка коммунистически общество толамца хьалъяра йола йохаргйоаца лард чІоагІъярнеи гІо дергхиларах а

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

17—18 июне 1958-ча шера Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленум хиннай.

Пленумо ла а дийгІар, йийца а йийцар обязательни поставкаши МТС-аша деча балхех тела натуроплатеи дІаяккхарах, юртбоахаман продукташ кийчъярна йолча кердача порядках а, маьхех а, хьалех а нов. Н. С. ХРУЩЕВА яь доклад. Тахан кепа теха арабоаккха боаггІаш бола соцам докладах тІа а ийцар Пленумо.

ССКП ЦК-Президиума члений кандидаталла хержар ЦК-а Пленумо н. н. Подгорный Н. В., Полянский Д. С.

Обязательни поставкаши МТС-аша деча балхех тела натуроплатеи дІаяккхарах, юртбоахаман продукташ кийчъярна йолча кердача порядках, маьхех, хьалех

Нов. Н. С. Хрущева докладах ССКП ЦК-а Пленумо 18-ча июне 1958-ча шера бань соцам

ССКП Центральни Комитета Пленумо раьза а йолаш белгалду, ССКП ХХ-ча съезда решенеш ларде а лаьца промышленностаннеи гІишлонаш хьалъярнеи деш дола доал эргадаьккха тоадарна, колхозни строй дІахо дегІайоалаярнеи МТС-аш эргаяхарнеи партес хьалхашка оттадаь а, дерригача халкъо чІоагІа могадаь а дола гІулакхаш толамца чакхдувлаши Іалаьмате дика беркат доалаши хилар. Паччахьалкхен планаш кхоачаш а тІехкхоачаш а еш, геттара сиха дегІаух социалистически промышленность, эггара хьалхарча аргІанна еза-йоккха индустри а ухаш. Цунца гучадувл мехка экономически низ мамогга чІоагІбарна, халкъа боахаман массадолча даькъе технически прогресс хилийтарна, къахьегамхой хьал-торо хадданза тоаярна тІаерзаяь йола партен ленински политика котъялар. Халкъа боахаман керттера низ шийха хулаш йолча социалистически индустрес Іалашдаьд, шортта техника а енна юртбоахаман производство сихха дегІайоагІилга. Колхозашка вІашагІ а кхийтта, бокхха юкъара социалистически боахам лелабелга толашагІа хиларах пайда а эцаш общественни производство дегІайоалаярна Іалаьмате доккхий толамаш даьхад вай советски ахархоша. ХІанз совхозашца цхьана колхозаш а паччахьалкхенна кхача а юртбоахаман бедал а лоаттаю керттера яраш я. Колхозникий дерригача вахара а, цар хьал-торо тоалулга дегІадара а низ бола лард а хинна дІаэттаб колхозий общественни боахам.

Боккхача социалистически юрта боахаманна чухь йола Іалаьмате йоккхий торонаш къаьстта къаьга хьагучаяьлар укх тІеххьарча шерашкахь, партес сентябрьски а (1953-шу), цул тІехьагІа хиннача а Центральни Комитета пленумашка, ССКП ХХ-ча съезда решенешка белгал а дань, юртбоахаман производстванна еш йола хьалхале тоаярна, опыт а йолаш болча хьалхле лелаеча нахаца колхозаши совхозаши чІоагІъярна, юрта боахаман материально-технически кІийле низ болашагІа хилийтарна, колхозникий а совхозий болхлой а юртбоахаман продукташ дукхагІа хьаярга дикагІа догдолийтаргдола никъ лелабарна, колхозашкеи совхозашкеи планаш увттаяр кердача порядках делга доладарна, юкъара боахам тоабара колхозникий инициатива дІахо дегІайоалаярна доккхий гІулакхаш дика ка а йоалаш чакхдаха доладеннача хана.

Паччахьалкхено юрта боахаманна деш дола новкъостал мел доккха да хьахьокх укх гІулакхаша. МассехказзадукхагІа хиннаб колхозашка специалисташ: нагахьа санна 1953-ча шера 1-ча июне колхозашкеи МТС-ашкеи лакхера а специальни юкъера а образовани йолаш бола специалисташ 83 эзар саг хиннавале, 1957-гІа шу чакхдоалача хана цу тайпарара специалисташ 278 эзар саг хиннав. 1954-ча шерагара денз 1957-ча шерага кхаччалца йолча юкъа бІаь эзараш хилдал трактораш а кхыйола юрта боахаман машинаш а яхийтай юрта боахаме. Укх тІеххьарча диъ шера юрта боахамга дахийтад Советски паччахьалкхено — производственни гІирсаш хьалдарна, тракторех, машинех, кхыча оборудованех тела — 75 миллиарди 400 миллиони сом. Цу гІулакхашта лаьрхІа шоллагІча, кхоалагІча, йиълагІча пятилетках а, пхелагІча пятилетка хьалхарча кхаь шера а хийцаь хиннача дерригача ахчал 10 миллиард сом дукхагІа хул из вІаший нийслуча маьхашца, аьлча.

ССКП ЦК-а сентябрьски Пленума решенешка хьежжа, юрта боахаме къахьегача наьха балхах догдоргдолаш, царга дІакхоача хІама совдаккхар духьа дикка лакхдаьд юрта боахаман керт-кертерча ерригача продуктай заготовительни а закупочни а маьхаш, кІезигъяьй колхозникашкара йоаккхаш йола юртбоахаман налог. 1958-ча шера 1-ча январе денз юртбоахаман продуктай обязательни поставкаш тела ца езаш цІенденна мукъадовлийтад колхозникий, болхлой, гІулакхерча наьха боахамаш.

Партес чакхдаьха гІулакхаш бахьан долаш кердача, дуккха а лакхехьарча боарамга кхаьчай мехкара колхозаши совхозаши. Массе а оагІорахьа дегІадаьхка боахамаш хиннад хІанз дукхагІа йолча колхозехи совхозехи, ужаш боахама чІоагІъеннай, дикка лакхденнад цар производство а, лаьттахи хьайбаехи хьайоала продукташ цар паччахьалкхенна дІалулга а. Укх тІеххьарча диъ шера юртбоахаман керттера продукташ кийчъелга, юкъера лаьрхІача цхьан шера, хьалха дІадахача диъ шераца дистача, укх боарамашца дукхагІа хиннад: фийг бола ялат — 22 процент, хІаьта кІа — 44 процент, даьтта доаккхача культурай ги — 34 процент, коартолаш — 28 процент, боамби-сырец — 12 процент, шекар доаккха свеклаш — 36 процент, кІомала хьоаса — шозза гаргга, дулх — 51 процент, шура — 62 процент, фуаш — 42 процент, тха — 41 процент.

Юртбоахаман дуккха а тайпара продукташ яхарна Советски Союз гарга гІертай Американ ВІашагІкхийттача Штаташка юртбоахаман продукташ яхарна долча боарамашта, хІаьта цхьацца йола тайпа продукташ яхарна уж продукташ яхарна хІанз США долча боарамашта тІа а кхийнай, кхыметтел хьалха а яьннай. Иштта, шура йоаккхилга США йоаккхаш хинначох 1957-ча шера 95 процент гаргга хиннад, хьайбай даьтта доаккхилга США доаккхачул кІезига тІехдаьннад. Советски Союзе Американ ВІашагІкхийттача Штаташка доаккхачул дукхагІа доакх: кІа — шозза совгІа, шекар доаккха свеклаш, тІахьежжа аьлча — кхозза, тха — шоззеи ахаззи. ДикагІа йолча колхозашеи совхозашеи дола а дань, укх гарггарча шерашкахь хІара сага-сих лаьрхІа дулх, шура, даьтта даккхарна Американ ВІашагІкхийттача Штаташка тІакхе, аьнна, шерра даьржача гІулакхах хІанзолехь а доккха беркат а даьннад, хІаьта из декхар дика ка а йоалаш кхоачашдерг хилар вІалла шек вала , везаш а дац.

ССКП Центральни Комитета Пленумо белгалдоакх, юртбоахаман продукташ хьаелга а паччахьалкхенна уж дІалулга а шерагара шерага кхы а дукхагІа совдаккхарна мел эша торонаш йолаш вай юрта боахам хилар.

Юртбоахаман производство кхы цІаькха а чІоаггІа айярна къаьстта боккха лоархІам болаш хургда колхозни строй дІахо дегІайоалаяреи машинно-тракторни станцеш эргаяхареи хьакъехьара ССКП ЦК-а февральски Пленума решенеши СССР-а Лакхехьарча Совета Закони толамца кхоачашделга.

ДІахо а колхозни строй дегІайоалаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи партес а правительствос а оттадаьча гІулакхаша юртбоахаман производстве йолча торонех пайда эца кхы а дукхагІа йиш хулийт. Лаьттах а техниках а дикагІа пайда эца, къахьегама овсарле лакхъе, юртбоахаман продукци яккхарга дІабода къахьегам лохбе хьал долаш я колхозаш хІанз, лаьттан тІара йоаха а хьайбаех ювла а валовойи товарнии продукци кхы а чехкагІа лакхъярна хиланза дарг мел доацар да царга.

ДІахо а колхозни строй дегІайоалаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи вай партес леладу гІулакхаш нийса хилар къаьгга хьахьокхаш да укх шера бІаьсти кхашка балхаш долалушехьа а мехкарча дуккхача колхозаша шоашта техника Іалашъяь хилар. БІаьсти ялат дІадувш хьагучадаьлар, хьалхагІа МТС-ашка эцаш хинначул дукхагІа колхозашка тракторехи кхыча юртбоахаман машинехи пайда эцаш хилар.

ССКП ЦК-а Пленумо лерхІ, дІахо а колхозни строй дегІайоалаярнеи чІоагІъярнеи, лоархІам боллаш юртбоахаман производствос дегІ дарна, кхоачам хиллал вай мехка баха нах хиланза яргйоацача даара продукташца а промышленность бедалца а Іалашъярна заготовкаш нийса вІаштІехьа яхари юртбоахаман продукташта экономически наькъаца доаггІача тайпара маьхаш увттадари чІоагІа лоархІам болаш.

Социалистически паччахьалкхе дегІайоагІача ерригача этапашка Коммунистически партес мел ца луш а хадданза а чІоагІйора советски социалистически строян йохаргйоаца лард—болхлой классани ахархойи цхьоагІо. Болхлойи ахархойи йохаргйоацача цхьоагІоно Іалашду промышленноста а юрта боахаман а хІама хьаду низаш чехка дегІадоагІалга, хІаьта цу ларда тІа вай мехкарча къахьегамхошта эшарий бизза кхоачам белга, цар материальнии культурнии хьал дІахо а лакхделга. Болхлой классанеи ахархоштеи юкъе латтача нийсача гІулакхий ларда тІа чІоагІлу городаи юртаи юкъера бувзам, планах дегІадоагІа халкъа боахаман дерригa доакъош, советски обществон морально-политически цхьоагІо чІоагІлу, вай Советски паччахьалкхен низ а, цун дунен халкъашта юкъера лоархІам а сий а дегІадоагІа.

Городаи юртаи, промышленностаи юртбоахаманнеи, болхлой классанеи ахархоштеи юкъерча экономически бувзамий эггара кертера оагІув ба юртбоахаман продуктай заготовкаш. Социалистически революци яьннача хьалхарча деношка денз В. И. Ленина инициативах халкъа юкъара лоархІам бола паччахьалкхен гІулакх а лоархІаш дІахьош да юртбоахаман заготовкаш елга... «Болхлой-ахархой Іаьдала паччахьалкхе а йолаш, цхьаккха социалистически мохк хила йиш яц, нагахьа санна промышленносте бола болхлой дуача хІаманца Іалашбулургболаш, итташ а бІаьш а эзараш бола болхлой Советски Іаьдала деззача дІабахийта тарлургдолаш, болхлоштеи ахархоштеи цхьана дІатоха а бенна, продовольственни фонд гулъе ца моге. Из ца хилча духхьал хабар мара кхы хІама хургдац цох. Боахаман йизза йола лардаш — продовольственни фонд я... Иштта йола фонд ца хилча хула ялара аьнна хеталга мара социалистически политика хургьяц,— яхаш яздора В. И. Ленина (соч., т. 31, 475—476 оагІ).

Обязательни поставкай, МТС-аша деча балхий натуроплатан, контрактацен а закупкай а формах йола юртбоахаман продуктай паччахьалкхен заготовкай система, цу продуктай заготовительни маьхаш увттадора социалистически строительствон къаьстта долча хьалашка хьежжа, болхлой классан а ахархой а цхьоагІо чІоагІъярна, колхозни строй чІоагІъяра а дегІаяра а, юрта боахаман продуктай производство лакхъяра, бахача наьха дегІадоагІаш латта продовольствен эшараш а промышленноста бедал а кхоачам боллаш хилийтара хьашташ тІара хьадоагІаш дар из.

Заготовкай хІанз йолча системах паччахьалкхен колхозашца долча гІулакхий къаьстта йола формаш хьахиннай. Паччахьалкхено МТС-ашка гІолла колхозашта эша гІулакхаш дора, тракторашцеи кхыча машинашцеи колхозий лаьттан тІа балхаш а деш. Шоашка йоагІача аргІанна колхозаша совхозашца цхьана мохк Іалашбу юртбоахаман продукташца. Из деш юртбоахаман продуктай лоархІам болла дакъа хьаккхоачар мехкага машинно-тракторни станцешка гІолла МТС-аша даьча балхех йоагІача натуроплатах. Масала, кхыдар доацаш а, духхьал хІара шера ялат цхьа миллиард пунт кхоачар мехкага аьлча а кхоачам болаш да.

ДІахо а колхозни строй дегІайоалаярахи МТС-аш эргаяхарахи дувзаденна деча гІулакхаша юрта боахаме хьахилийтад юртбоахаман продуктай заготовкай система хувцар дІадехаш дола керда хьалаш. Укх сахьата лелаянза яргйоацаш яц хІанз йола обязательни поставкехи МТС-аша даьча балхий натурплатахи юртбоахаман продуктай заготовкаш яра порядок. Цудухьа, хІанз бакъахьа хургда паччахьалкхен заготовкай цхьан формага довлар — юртбоахаман закупкашка довлар. Заготовкаш яра форманна, мел дика тоаенна из яле а, шийна цхьаннена могаргдац кхоачам хиллал йолча юртбоахаман продукташца мохк Іалашбара декхараш кхоачашде. Заготовкаш духхьал производство лакхъяларах тийша я: продукташ дукхагІа яьха яле, паччахьалкхенга уж дукхагІа эца йиш хургья, из дерригa деш заготовкай система декхарийла я мехка эшача продовольствех а бедалах а бизза кхоачам бергболаш паччахьалкхенга юртбоахаман продукташ кхачийта. Республикашта, краяшта, областашта, колхозашта, совхозашта юртбоахаман продуктай заготовкаш яра планаш дукхача шерашта лаьрхІа увттаяр нийса хургда. Цхьабакъда шера йоагІа заготовкай планаш лакхъяра оагІонгахьа хувцаяла йиш я шера хьалхашка а цхьайолча культурий хьувкъарга а хьежжа.

ДІахо а колхозни строй дегІайоалаярах партеси правительствоси оттадаь гІулакхаш чакхдахаро ялата а кхыча продуктай а производство чехкка лакхъе торо хулийтаргья. Вай ханара техника йолча колхозаша, цу техниках дикагІа пайда а эцаш, шоай боахам дегІабоалабе мел эша торонаш я вай хІанз. Цудухьа, шерагара шерага колхозаша йоаха продукташ дукхагІа хургья. Мехка тІехь-тІехьагІа дукхагІа эшача юртбоахаман ерригача продуктех бизза кхоачам хургболаш а бизза кхоачам балла уж Іоаяь дІаоттае а йиш хургйола ха тІакхача гаьна яц. Ялат, дулх кхыйола продукташ дукхагІа йолча районашка эца йиш хургья паччахьалкхен, хІана аьлча царга шоашка дІабода мах кІезгагІа бодандаь. ТІаккха юртбоахаманна кхы а шерагІа специализаци е, техника кхы а дукхагІа юкъе йоалае а цунах дикагІа пайда эца а, къахьегама овсарле лакхъе, цу ларда тІа продукцен цхьан единицага дІабода мах лохбе а торо хургья. Продукташ дукхагІа мел хул, уж дарегІа мел хул, дикагІа бахаргба нах, дикагІа кхетадергда цар шоашта коммунистически обществос дахьа беркат.

Производство лакхъяра а юртбоахаман продуктай заготовкаш яра а гІулакха тІехь боккха лоархІам болаш да колхозашка кийчъеча юртбоахаман продукташта экономически наькъаца мадоаггІара увттаду маьхаш.

Заготовительни керда маьхаш увттадеча хана лархІанза даргдац продукташ кийчъеш колхозий дІадахар, производствон зональни хьалашка, къахьегама овсарле дегІаярга, продукцега дІабода мах лохбарга а шеръьча социалистически воспроизводствона хиланза яргйоаца накопленеш хьаярга а хьежжа.

Оттадаь маьхаш чІоагІа а хувцалуш а хила деза. Уж чІоагІа хила деза лерттІа ялат хьийкъача хана хувцадала ца дезарах, цхьабакъда ялаташ дика а во а хулаш моттигаш нийслу, дуккхача шерашка хиннача ялатий юккъера лоархІам а бийя, заготовительни маьхаш оттаду, бакъда ялат хьувкъара е Іалаьмате дика йолаш, е геттара во йолаш ха отта тарлу. Долче, шера хаоттамга хьежжа лохдала а лакхдала а деза уж маьхаш. Нагахьа санна цун лоархІам ца бойя, шу ялатийна дика дена хилча, юкъера хьувкъам болаш ялат хиннача хана боддаш бола мах мара ца бодаш Іалаьмате доккхий пайдаш хургда колхозашта, из чІоагІа зенне хургдар паччахьалкхенна.

Вокхазахьара, йокъал а этта, ялат во хьийкъача хана шийга дІабаха мах юха меттаоттабац цо, хІаьта нагахьа санна паччахьалкхено ялатех мах дукхагІа бенна а е дІаде фу, кхыметтел продовольстви а яларца новкъостал ца дича боахамаш наьха санна кІалдиса мег. Цудухьа эш юртбоахаман продуктай маьхаш чІоагІа хинна а ца Іеш, хувцалуш а хилар.

Колхозий пайдаш хадданза алсамдувларна, колхозаш тоаяларна, цар шоай юкъара боахам шербарна а чІоагІбарна а мел эшар де гІерт партии правительствои. Кердача заготовительни маьхаша новкъостал дергда лаьттанцареи хьайбашкареи йоаккха продукци алсамъяккхарна колхозийи колхозхойи материальни безам совбаккха. Цхьабакъда дІахо йодача хана колхозий пайдаш алсамдалар валовии товарнии продукци дукхагІа яккхарцеи, продукцен цхьан единицага дІабода мах а къахьегам а кІезигбарцеи хила дезаш да. Цо йиш хулийтаргья дІахо йодача хана колхозий пайдаш алсамдаха а цунца цхьана заготовительни маьхаш лох а дань, паччахьалкхен розничи маьхаш лохдергдола, бахархоша товараш дукхагІа ийдергдола, дІахо йодача хана советски халкъа вахара хьал тоадергдола гІулакхаш оттаде а.

ССКП Центральни Комитета Пленумо **соцамбу:**

1. 1958 шера денз дІа колхозаша юртбоахаман продукташ обязательни поставкаех паччахьалкхенна дІателар а машинно-тракторни станцеша, машинно-технически станцеша, колхозашкарча специализированни станцеша даьча балхех йоагІа натуральни оплата а дІадаккхар нийса лархІа.

1958 шера денз дІа колхозашка паччахьалкхено кийчъеш йола юртбоахаман продукташ маьхах ийе. Паччахьалкхе юртбоахама продукташца Іалашъеча колхозаша лоацаш дола дакъа нийсагІа белгалдарна дІахо йодача хана а, паччахьалкхено кийчъеш йола керттера продукташ, вешта аьлча ялат, коартолаш, дулх шура, тха, фуаш, колхозаша уж продукташ йохкара боарамаш юртбоахама производствон башхалонга хьежжа нийс а деш, хІара гектара тІара лоархІаш увттадолда.

2. ССКП ЦК Президиумои СССР Министрий Советои кийчъяь а новкъоста Н. С. Хрущева доклада тІа белгалъяь а йола, юртбоахама продукташ кийчъяра кердача порядках, маьхех, условех йола предложнеш къоабалъе.

3. Обязательни поставкаехи, контрактацехи, машинно-тракторни станцеша а специализированни станцеша а балхаш дарах доагІача натуральни оплатахи дІадахача шерашка тІадиса хІанз колхозашка мелдоалла декхар тІера дІадаккханза даргдоацаш лархІа.

(ДІахододар 2-ча оагІо тІа).

Обязательни поставкаши МТС-аша деча балхех тела натуроплатеи дІаяккхарах, юртбоахаман продукташ кийчъярна йолча кердача порядках, маьхех, хьалех

Нов. Н. С. Хрущева докладах ССПК ЦК-а Пленумо 18-ча июне 1958-ча шера баь соцам

(Йистедоалар).

4. Паччахьалкхенна зе а деш юртбоахама продукташ кийчъеча хана заготовительни организацеша дІаухийта ахча хІанз а дукха хилар, юртбоахаман продукташ дукха йоаеши телхаеши хилар, дийна доахани коа тІара оалхазараши дулха эшалуш хилар, пайдана боацаш мухьаш дІа-юха кхахьар белгалдаккха.

Иштта дукха ахча дІаух хІанз а промышленни предприятешка юртбоахаман продукцех хІамаш кийчъярга а заготовительнии торговии организацей балхага а.

ССКП ЦК Пленумо лоархІ, юртбоахаман продукци дарегІча маьхах кийчъелга моттигерча массайолча партийнии, советскии, заготовительнии организацей керттера декхар хила дезаш хилар. Заготовительни организацей болх дІахо йодача хана тоабанза баргбац, заготовительнии, сбытовойи, торговии организацешкара совнагІа дола доакъош дІадаханза даргдац, юртбоахаман продукци кийчъяра, лораяра, переработка яра, йохкара во доал делга дІадаккханза даргдац, талха а ца талхийташ дикал йоа а ца еш, кийчъеча продукцега дІабода мах дикка лохбанза а из лораянза а яргьяц.

5. Колхозни строй дІахо йодача хана чІоагІъярна, юртбоахаман продукташ алсамъяхарна городашкарчеи юрташкарчеи къахьегамхой материальни вахара хьал тоадарна кхоачашде лаьрхІа гІулакхаш Іалальмате боккха лоархІам болаш хилара колхозхой, РТС-ий, МТС-ий, совхозий болхлой, беррига къахьегамхой дІакхетабе декхарийла йойла партийнии, советскии, профсоюзнии, комсомольскии организацеш.

Партийни организацеша, советскии юртбоахамани органаша хІанз шоай беррига низ тІабахийта беза колхозашкеи совхозашкеи лаьттанцара а хьайбашкара а йоаха продукташ дІахо йодача хана дукхагІа йоахилга Іалашдарна, юртбоахаман продукташ хьаяхареи паччахьалкхенна дІаяларей гІуллакха йола паччахьалкхен планаши 1958 шера тІаийца социалистически декхараши хІара колхозагеи, совхозагеи, районагеи, областагеи, краягеи, республикагеи кхоачашдайтарна.

6. ССКП ЦК Пленумо лоархІ, обязательни поставкаши МТС-аша даьча балхех доагІа натуральни оплатеи дІадаккхаро, юртбоахама продукташ кийчъярна йола керда порядкеи условеши юкъейоалаяро дІахо йодача хана лаьттахи техникахи пайда дукхагІа эца, къахьегама овсарал лакхъе а юртбоахамерча лаьттан 100 гектара лоархІаш валовии товарнии продукци дукхагІа арахеца а, колхозашка продукци яккхарга дІабода мах лохбе а колхозийи колхозникийи инициатива дикагІа хилийта новкъостал дергхилар. Цо тоадергда мехко бахархошта мелъэш продовольствии промышленностанна бедали Іалашъяр, дІахо йодача хана юртбоахаман продукташка бода заготовительни махи наха леладеча товарашка бода паччахьалкхен розничнии махи лохбе йиш а хулийтаргья.

* * *

ССКП Центральни Комитета Пленум тешаш я, юртбоахаман продукташ кийчъяра порядка, маьхаш, условеш хувца аьнна вІашагІдехка гІулакхаш дерригача советски халкъо къоабалдерг хиларах а мехка экономика сихха дегІаярнеи къахьегамхой вахара хьал тоадарнеи, дІахо йодача хана болхлойи ахархойи бартцхьоагІо — вай мехка коммунистически общество толамца хьалъяра йола йохаргйоаца лард чІоагІъярнеи гІо дергхиларах а.

Политико-массови болх бицбаьб Гудермесски совхозе

1958 боахаман шу долалуш Гудермесски совхоза коллективо шийна доккхий а сийлен а декхараш тІаийцар — шуреи дулхи паччахьалкхенна дІадалара хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашъе, бІаьстанарча балхашта дика кийчо е, юрта боахаман культурай доккхий хьувкъамаш даха.

Парткомо совхоза болхлошта юкъе беш бола политико-массови болх тоабарга, первични парторганизацей, хІара коммуниста низ къахьегама толамаш дахарна дІанийсбарга хьежжа хургда социалистически декхараш кхоачашделга а.

Совхоза коллективо дика чакхдаьхар бІаьстанара балхаш. Къаьстта терко йир цига животноводстван эшача мошача доакъара лаьрхІа хьажкІаш дІаера. Масала, совхоза кхоалагІча отделене планал совгІа дІадийра 200 га яровой ялати, 150 га совгІа буци, планах лаьрхІача 40 гана меттел 122 га бахчеви культураши.

Цу тайпара толамаш даха вІаштІехьадаьннад цар парторганизацес лерттІа. отделенен декхарашца бувзам а болаш нахацара политико-массови болх вІашагІболлар бахьан долаш.

Парторганизаце 19 саг волаш лекторски группа а я. Цунца ба лораш, хьехархой, юртбоахаман специалисташ. Укх шера хьалхарча биъ бетта 30 лекци йийшай цар, хІаьта цул совгІа бригадашка тайп-тайпарча темаех беседаш а ю цар.

Лекторски группо вІашагІа а елла юрта боахаман дикагІа болча болхлой вечер йир цар отделене. Отделенен управляющес нов. Азербиевс 1958 шера коллектива хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад яьчул тІехьагІа шоай опыт дІа-юха эцаш къамаьлаш дир божабеттархоша А. Токаеваси, Аслангиреевaси, трактористa Батаевси, комбайнера Масаевси.

Йоккха терко ю парторганизацес кхалнахаца беча балха а. Цу темах лаьца йир агитатораша Ахмадовси Дасыевси животноводашта шоаш яь беседаш. Хан-ханнахьа пенгазета а арадоах цига.

Парторганизацеси рабочкомои дика вІашагІделлад социалистически яхь лелаяра гІулакх а. ДІа-юха тела совхоза цІе байракх а еннай отделенен коллектива.

Бакъда, массайолча отделенешка иштта дика-м лелац гІулакхаш.

Совхоза вокх отделенешка во лел политико-массови болх. Цу гІулакха бехке парторганизацей секретараш хинна ца Іеш, совхоза партком а эггара хьалха цун секретарь нов. Есин а ва.

Парткомо хьалхле лелаяц парторганизацей балха, хІаьта цун членаша отделеней коллективашта практически новкъостал а дац.

Цунца белгалдаккха деза совхозе дукха доахан дайна хилар, овощай культураш, къаьстта хьажкІаш хІанз а оасара кІалийса латташ хилар.

ПхелагІча отделене (парторганизацен секретарь нов. Коков) бІаьстанарча балхий план кхоачашъяьяц. Агитаторашца инструктивни совещанеш йиц, гойтара агитаци а пенгазет а дац отделене.

Цу отделенен шурий товарни ферме хІара Іаттагара 2300 кг шура яккха божабеттархой тІахьехаш плакат доалл, цунна гаьна доаццаш 2200 кг шурий хІара Іаттагара яккха тІахьехаш цхьаькха плакат доалл, хІаьта декхараш тІа яздаь да коллективо хІара Іаттагара 2100 кг шурий яккха къовсам лелабу аьнна. Божабеттархошта керттера декхар царех малагІа да ха хала да.

Отделене социалистически яхь а лелайиц, во вІашагІделла да къахьегама гІулакх а. Цунна бехке ба отделенен управляющи нов. Урахчини парторганизацен секретарь нов. Кокови. Цу гІулакха сагото еш яц совхоза партком а.

Башха сагото еш бац партком а отделенен хьалхле лелаераш а Белоречье яхача юрта Кунт-хьажийна зерат хьадийла хиларах а. Из да Чкалова цІерахча колхоза склад хиннача цІеношка. ХІанз кІир а теха, улгаш а дила дІа ца къовлаш, безам болча хана моллагІчун а чуваха ламаз де йиш хургйолаш латт уж цІенош. Дагестанереи гІалгІашкахьареи дуккха даьлах тешаш бола нах а ух цига зерате.

Геттара кІезига хьокх пхелагІчеи цхьоалагІчеи отделенешка кино. ХІанз йол хьокхача хана, ялаташ чуэца доладеннача ханна лаьрхІа парткомо оттаяь цхьаккха а политико-массови балха план яц.

Доккхийча кхоачамбоацарех лархІа деза цигара партийни дешара гІулакх во лелилга а. Дерригача дешара шера пхелагІча отделене кхоъ мара заняти хиннаяц. Итогови занятеш яьяц шоллагІчеи, йиъалагІчеи, ялхлагІчеи отделенешка а. ШоллагІча отделене касткаста занятеш йохар отделенен партбюро секретарь Бобынин менна вахаь волаш занятешка ахар бахьан долаш.

Партен райкома лекторски группо 1958 шера 1 январе денз Гудермесски совхоза отделенешка тайп-тайпара темаех 55 лекции докладаши йийшай. Уж йийшай дукхагІа долча даькъе партен райкома докладчикаша.

Цхьабакъда, совхоза хьалхле лелаераша кхыметтел совхоза директоро Белашовс а цаІ доклад-м йийшаяц болхлошта.

— Тха совхоза директор Белашов,— йоах трактористa нов. Гараевс,— докладаш еша меттел къамаьл деш а вац тхоца, оаха-м дуккха пайдана хьехам малургбарий цунна, къаьстта кхашкара болх тоабарна. Водаш-воагІаш чуотт тхо долча директор, цхайолча хана машина тІара Іо ца воалаш а вода.

Бакъдолаш да из, Белашовнеи совхоза керттерча агронома Чебалинаи гуш дац механизаторий болх во вІашагІбелла болга, даа хІама меттел мала хий а царна эшача хана хьатІа ца дахьилга.

Парткома секретара Есина хац совхозе масса агитатор ва а малагІа болх цар лелабу а, хІаьта во лелаю парткомо болхлошта юкъе лелабеча политико-массови балха хьалхле, цудухьа лоха да цар боахама хьокхамаш а.

Н. ШИПУЛИН.

Дика оасар деш

Геттара Іуйрийна денз садовлца «Ингушски» совхоза йиълагІча отделене кхашка боахкаш осархой хул. ТІех дола къахьегама хьокхамаш гойт А. Балоеваи М. Домбаеваи звеноша. Нов. Балоевага хьалхле йолча звеноцарча болхлоша Г. Додовас, Л. Цечоевас, Х. Додовас, кхыбараша даиман тІеххкоачашъю балха нормаш. Цар дика болх бар бахьан долаш 12 июне масса а доакъошкарча гидуаргаштеи свеклаштеи оасар даь яьлар звено. Звенос оасар де дезача 75 гектар хьажкІех 45 гектара тІа оасар даь даьккхад.

Нов. Домбаевага хьалхле йолча звеноцарча болхлоша З. Энгиноевас З. Эльмурзаевас, Х. Энгиноевас, Р. Ясиевас дика болх бу. Из звено а яьннай гидуаргаштеи свеклаштеи оасар даь. ХІанзчул тІехьагІа 35 гектар хьажкІашта оасарде деза звенон коллектива.

Хьайбашта дика доакъар хургда

Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза правленес йол чуэца ше кийчо еш 35 саг а волаш доакъар Іалащду бригада вІашагІъеллар. Цун хьалхле хьайийцар Петр Сергеевич Жевненкос. Цу коллективо кхоачащде деза декхар — ялат хьакха доладалехьа дІайийна баьцаши йоли хьакхаь чуийцаь яккхар дар.

Бригадо дика дІаболабир ший болх. 15-гІа июнь тІакхоаччаш 525 гектар буц хьакхаь яьннай из. Цунна тІеххьа леладу баьцах а аьлах а паркхаши токхораши аргІаши делга. 320 гектара тІа аргІаш даь даьннад, юхе йисаьчох ший ханнахьа токхораш а яьй. ХІанз сихдаь аьлах аргІаш деш латт цига.

— Шийга дІаденна гІулакх бригадо кхоачашдерг хиларах теш тхо. Колхоза хьайбашта кхоачамболаш дика доакъар хургда — йоах колхоза правленес.

Цхьан сменах кхоккха норма

Гидуаргашта гІулакх даь а яьнна, хьажкІашта гІулакхдараи йол хьакхараи шоай низ тІа а бахийта къахьегаш ба «Кавказ» колхоза тракторий 2-ча бригадацара механизатораш (бригадир нов. В. Савицкий).

Прасковья Золотухина керте йолча ха яхача колхозниций звенос Курчалоевций кхайкарала жоп луш шоай къахьегама овсарал лакхъяьй, хІаьта тІехьарча кІирах шоай бригаде хьалхарча метте а латт из. Цу звеноцарча хІара болхлочо норма 0,40 гектар йолча 1,2 гектара тІа оасар ду.

Дика балхаш ду В. Громовагеи Т. Кухаровагеи хьалхле йолча звеноша а. Цар а хьажкІашта оасар деча шишша совгІа нормаш кхоачашъю.

Ялат чуэца доладалехьа хьажкІаштеи кхыйолча культураштеи чехкагІа оасар даь даккха гІерташ къахьегаш ба колхозникаш.

Къахьегама овсарал лакхъю

Йол хьокхаши оасар деши боахкача «Ингушски» совхоза цхьоалагІча отделенерча болхлоша денгара денга лакхъю шоай къахьегама овсарал, ялаташта дикагІа Іунал ду.

Евлоев Султанагеи, Гогиев Махьмадагеи, Боков Лабзанагеи хьалхле йолча звеноша балха нормаш тІеххоачашъю. Цу звеноцарча болхлоша Гогиев Хьамзата, Евлоева Маккас, Гомкортиев Іалаудина, Чапанова Лидас, Булгучева ШариІата дийнахь йола балха нормаш 150—160 процент кхоачашъю. Цар баь болх дика лоархІам болаш а хул.

ХІанз йол хьакхара а оасар дара а балхашца цхьана, ялат чуэца кийчлуш ба отделенен болхлой.

Комбайнаш кхашка араяьннай

Чечен-Аул. Дика хьийкъа ка бола ялат латт «Предгорни» совхоза цхьоалагІча отделенен кхашка. КІаметрал лакхагІа да. ХІара гектара тІара 24—25 центнер ялат даргда цигара.

Фийг кхаьчабий хьожаш ба отделенен болхлой. ХІанз хьакха мегаргдолаш да цхьацца долча доакъаш тІара ялат. Кхашка ара яьхай агрегаташ. Эггара хьалха ялат хьакха волавелар дикагІа вола комбайнер н. Тесленко. Дика болх бу цо. Укх шера хІара дийнахьа 45 гектарал кІезигагІа доацаш ялат хьакхеи 35-нел кІезигагІа йоацаш хьакхаьчоа подборка еи дош деннад нов. Тесленкос. Болх бе волавеннача сахьате денз хьагойтад цо, ший дош кхоачашдерг хилар. Ялат хьакхара темпаш кхы тІа тоалуш латт.

Доакъар Іалашдара йоакхо е

Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза Кантышеверча отделене дІадахача Іай хьайбашта кхоачамболлаш кийчдаь доакъар ца хиларах доахани жаи моцалла кІалдусаш а довш а моттиг нийсъелар. Совхоза лаьтташка шин шера а кхы совгІа а хьайбашта кхоачам хиллал доакъар доллашехь а, механизатораша ханнахьа хьекхаь из доакъар Іодилла доллашехь а хилар из гІулакх. Бахьан фу дар? Механизатораша хьекхаь Іодилла доакъар ханнахьа хьа а ийца вІашта ца тохар дар. Касарах уллаш беттал совгІа ха а йоахаш, докъа а денна дайра доакъар.

ХІанз доакъар хьакхара эггара дикагІа йола ха хьаэттай. Бакъда, Кантышеверча отделенера бараша дицдалийтад соахка хиннача гІулакхий урокаш. Доакъар цІаккха а ца хиннача тайпара дика да, аренаш баьцах чІоагІа тоаеннай. ХІаьта а совхоза доахан дикача доакъарийца Іалащдара оарцагІа балац отделенена хьалхле лелаераш: управляющи вола Баркинхоев а бригадираш бола Олигови Арсаеви а. Хьекхаь Іодилла доакъар хьа ца эцаш, вІашта ца тохаш дукха юкъ йоакх, доакъара дикал дІайоал.

Хьекхаь доакъар Іодилларай из хьаийцаь вІашта тохараи юкъе йолаш йола юкъ чІоагІа зене я. Из дагакхаба деза отделенена хьалхле лелаераша.

ГАНДАРОВ.

Ленинградски область. Лужевски районерча «Большевик» яхача юртбоахаман артеле дика вІаштІехьа баьккхаб наха юкъера агитационни болх. Укхаза хадданза политическии Іилмани темаех лекцеш а беседаш а ю, хІара денна стенгазет а «Крокадил» яха сатирически газет а ара доакх.

Сурта тІа: «Большевик» колхоза дикагІа йолча доярка ССКП члена Е. А. Ершавас (юкъе) гаьнна дахийта хьайбаш доажадерашца беседа ю.

И Баранова Фото. ТАСС-а фотохроника.

Тха хьалхара толамаш

«Новосельски» комсий совхоза коллективо (Ачхой - Мартановски район) 14-гІа июнь тІакхоаччаш 400 гектар комсашта культиватор токхаяь а оасар даь а чакхдаьккхар.

Из болх беш яьржача социалистически яхье котъяьлар цхьоалагІча отделенера № 1 йола бригадеи (бригадир комсомолец Кураев Іийса), шоллагІча отделенен № 10 йола бригадеи (бригадир коммунист Кунтаев Бабу).

Цу бригадашта, дІа-юха луш йола совхоза «ЦІе Байракх» елар.

ДІа-юха луш йола «ЦІе Байракх» шоаш хьаэцаш бригадираша Кураев Іийсаси Кунтаев Бабуси шоай бригадий коллективай цІерах аьлар: «Оахош яьккха котало дІа ца хецаш дІахо хьоргья оаха», — аьнна.

ХІанз комсаш шозлагІа цІенъеи цар керда дегІадахка доладенна гайдолгаш хьокхех хьалдехкеи йоланнай дикагІа йола бригадаш.

Дика вІашагІделлад совхозе комсашта самолетаца а вешта кулгашца а молхаш еттилга.

Комсаш дика хилийтар духьа шоашта юкъе социалистически яхь а йоаржаяь чуйина къахьегаш ба совхоза болхлой.

С. КАЗАНЦЕВ.

Ший ханнахьа а доа ца деш а чуэцаргда вай ялат, ханал хьалха кхоачашъергья вай ялаташ кийчдара план

Ш. Сагаев — ССКП обкома секретарь

Юрта боахаман болхлошка ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советои январе даьча кхайкарала жоп луш тІаийца декхараш кхоачашдар духьа дерригача халкъа социалистически яхьа юкъе а яха, вай республикерча колхозашеи совхозашеи ханнахьа дІайийра бІаьстан юхьеюв культураш, тІаяьннача культураш лерттІа тІулакх а ду. Полеводийи механизаторийи къахьегам зехьа байнабац ала йиш я хІанз. Кхашка кхачаш латт дика ялаташ. Цо дог хьест ялаташ леладерий, къахьегаман керда толамаш дахарна цар дегаш ура а увттаду. ХІанз декхар да механизаторийи, колхозникийи, совхозий болхлойи творчески а къахьегаман а хьинар ялаташ чуэцилга толамца чакхдаккхараи, ялаташ кийчдара план ханал хьалха кхоачашъяраи, дерригa хьалкхедаь дика хьийкъа ялаташ лорадараи тІадахийтар.

Ялаташ чуэцара кийчо яреи, чуэцареи, кийчдареи хьакъехьа шоаш баьча соцам тІа ССКП обкомои НГІАССР Министрий Советои белгалдаьккхар партийнии, советскии, комсомольскии, профсоюзнии организацей, юртбоахаман органий, колхозий, совхозий, МТС-й. РТС-й болхлойи, колхозхойи, специалистийи лоархІамегІа дола боахама-политически декхар кабола ялаташ 8—10 дийнахьа чуэцари республико паччахьалкхенга ялаташ дІадалара а дохкара а план мехка хьалхарчарца кхоачашъяри, хІаьта иштта колхозаш а совхозаш а дикача фуца, кхоачамбалла хьайбашта долча доакъарца Іалашъяри хилар. Толамца из декхар кхоачашдарна оарцагІдаха деза хІанз юрта боахаман болхлой а партийнии советскии организацей а дерригa низаш. Лоаццача ханашка а доа ца деш а ялаташ чуэцарна мел ешар долаш я вай колхозаши, совхозаши, МТС-аши, РТС-аши.

Вай республикан юрта боахам тІехдикача техникаца кийчбаь ба, вай ба йоккха говзалаш йола механизатораш.

ХьажкІаш йоацаш, укх шера 190 эзар гектара тІара ялаташ чуэца дезаш я колхозаши совхозаши. Цу балха юкъе хургья 972 комбайн, 670 жатка, 829 подборщик, шин эзарнел совгІа механизатораш, 2200 автомашина. Иззал йолча техниках бизза а овсарле дукхагІа йолаш а пайда эцаро йиш хулийтаргья 8—10 дийнахьа ялаташ чуийца даха аьнна партен обкомои НГІАССР Министрий Советои оттадаь декхар кхоачащде.

Дукха ха йоаццаш газеташ тІа арадаьккха дар Сунженски районерча колхозаша, совхозий болхлоша, механизатораша, юрта боахама специалисташа Нохч-ГІалгІай республикерча беррига юрта боахама къахьегамхошка даь кхайкарал. Ялаташ ханнахьа чуэцара тІехьа лоаттабеча къовсаман дерригача халкъа юкъарча гІулакхаца шоашкара доагІа дакъа лаца безам ба Сунженски районерча ялаташ кхедерий. Цар дош деннад дерригa кабола ялаташ 10 балха дийнахьа чуийца даха а доа ца де а. Цунах дерригa кабола ялаташ раздельни способах чуэца лаьрхІад цар.

Нохч-ГІалгІай республикан хьалашка ялаташ раздельни способах чуэцаро йиш хулийт 5—6 ди хьалхагІа, фийга чу шура ессача хана ялаташ хьакха доладе а, йокъалаш этта хургболча Іоаткъама кІалхардовла а, лоаццача ханашка ялаташ чуийца дахарца хІара гектара тІара кхы тІа 2—3 центнер ялата гулъе а.

Укх шера дерригa кабола ялаташ раздельни способах чуэцанза даргдац. Цо кхы тІа а 380 эзар центнер ялата лургья республиканна.

Фийга чу шура ессача хана Іодуллаш хьакха йиш я ялат ден-бус хадданза, тхирах, догІа делхача дийнахьа. Хьекха Іодехкаш чуэцаш долча ялата фийг дуккха а дикагІа хул, бокъонца кхаьчачул тІехьагІа чуийцачул. Ялат хьекха Іодуллаш чуэцача хана хадданза дагакхаба деза, комбайнаша подборщикашца толаме болх белга ялат дика хьакхарахи хьекха даьннар лерттІа касарах Іодилларахи тийша хилар. Цудухьа лафетни жаткан машинистеи комбайнереи даим шоайла бувзам болаш бе беза болх. Цунах лоархІам болаш да ший ханнахьа ялат хьакха доладар хинна а ца Іеш, касарах уллачара ший ханнахьа хьал а ийца из ардар а. Из гІулакх кхоачашдарна тоъам балла подборщикаши комбайнаши я республикерча колхозашкеи, совхозашкеи, МТС-ашкеи.

Тешаш хила веза, ялаташ хьувкъадара тІехьа лоаттабу къовсам йистебоалача хана эшшача тайпара низ тІабохийташ хІаране ший декхар кхоачашдара тІахьехаш дола Сунженски районерча къахьегамхой сийдола кхайкарал республике мелволча юрта боахаман болхлочо массава раьза а волаш къоабалдергхиларах а хьаллоацаргхиларах а. Сихденна ялаташ хьокхача деношка ялаташ дика чуэцар духьа, ялаташ кийчдара план ханал хьалха кхоачашъяр духьа, дерригa ялаташ лорадар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе воацаш цхьаккха кхашкара къахьегамхо виса йиш яц.

Ставропольскии, Краснодарскии, Алтайски краяшкарча хьалхалаттача комбайнераша араяьккха, тІехьара «РСМ-8» яхача комбайно хьал а эцаргдолаш шолха касараш тувсача агрегаташца ялаташ хьокхилга шерра балха юкъе доаладаь йола опыт вайцига а ялаташ хьакхара балха юкъеяхьарна мел эшар де деза. Цу гІулакхо, ялаташ чуэцаш йоахкача машинашка болх дикагІа а байтаргба хІара центнер ялата яккхарга дІабода мах лох а бергба.

Ялаташ чуэцаш йолча машинех пайда дикагІа эцилга царна лерттІа технически гІулакх дарга хьежжа хургда. Техуходаши кхашкара ремонташи ярна ялат чуэцаш йолча хІара агрегата эшаш йола оатхалаш хила еза.

Ялаташ чуэцара ханаш лоацъяр духьа а уж ца дайтар духьа а декхар оттаду: укх шера комбайнашеи жаткашеи деннеи бийсаннеи 20 сахьата болх белга Іалащде, «С-4» яхача комбайнаца деннеи бийсаннеи 18—20 гектарал кІезигагІа йоацаш, «С-6-и «РСМ-8»-и яхачарца 25 гектарал кІезигагІа йоацаш, жаткаца 35—40 гектарал кІезигагІа йоацаш ялаташ хьокхилга Іалащде. Массайолча жатка тІа, комбайна тІа, трактор тІа бийсашка балхаш дарна электрически сердало хиланза яргьяц, Іодижа ялат хьакхарна йола оатхалаш, хІаьта иштта сийг боабеш а цІи ца ялийтарна эша кхыйола а хІамаш хиланза яргьяц.

Ялаташ чуэцара балхаш толам болаш чакхдалар нахах а, цар бартцхьоагІо хиларах а, республикан колхозашкеи, совхозашкеи, МТС-ашкеи йолаш йолча техниках пайда эца царна харах а тийша да. Ялаташ чуэцаш йола агрегаташ эшаш йолча кадрашца Іалашъярца цхьана механизаторий ялаташ чуэцаш болча кхыча болхлойи къахьегама овсарал лакхъярна мел эшар динза даргдац. ХІара колхоза, совхоза, хІара МТС-а хьалхле лелаеш бараша эггара хьалха де дезар, полевой станаш дика кийчъяри аргІе балха боахкача наха даа-хІама дика вІаштІехьа даккхари да.

Ялат чуэцара гІулакха геттара чІоагІа лоархІам болаш да ялаташ хьокхилга ший ханнахьа доладар. Хьекха Іодуллаш ялаташ чуэца доладара болх тІехьа ца балийтарна хІара колхозеи совхозеи, хІаьта нагахьа санна эше хІара бригаде е отделене агрономаш, бригадираш, опыт йола колхозхой, совхозий болхлой юкъе а болаш ялаташ кхачарга хьежа посташ яхка еза. Дерригача кхашкара ялаташ кхаьча даларга ца а хьежаш, кхаьч-кхаьчача кхай тІара ялаташ хьакха доладе деза.

Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча денношкехье а балхаш дика хилийтарна ялаташ чуэца машинаш харцахьа нийсъяр, ялат лакха хьакхар, юкъе йовкъаш йитар, ханнахьа ІоцІен ца яр, ялат чІоагІа бІехденна а тІехдаьнна тІаьда а хилар бахьан долаш ялаташ ца доадарна хІара колхозеи совхозеи ялаташ хьекха даьнна моттигаш юста а юсташ хьаийелга вІашагІдолланза даргдац. Ялаташ хьакха доладале цІаькха а агрегаташ бакъахьа нийсъяьйий а хьежа, корадаь гІалаташ сихха дІадаьхача бакъахьа да.

Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча деноша хьахьокх, довш дола ялаташ кІезигдарна чІоаггІа къовсам ца лоаттабелга. Дукха моттигаш я цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи кхашка канаш дусаш. Гуйран мукх хьекха Іобуллаш хьокхача хана цхьан гектара тІа 300 килограмм гаргга ялат дагІийсад ца хьокхаш Гудермесски совхоза шоллагІча отделенен ийслагІча кхай тІа. Каргалински районерча «40 лет Октября» яхача колхозе хІара гектара тІара 150 килограмм ялата яйнай, хІаьта цу районерча «12 лет Октября» яхача колхозе 110 килограмм яйнай.

Ялаташ доврца лоаттабеча къовсаманна чІоагІа лоархІам болаш да ялата учет нийса лелаяри цунна ха дари. Вайна дика ховш да, цхьайолча районашка ялаташи кхыйола культураши йоаеш дуккха моттигаш хилар. Дахача шера ялаташ лечкъадаь моттигаш яр цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи. Таразаш во кийчдаь хилар бахьан долаш ханнахьа озилга вІаштІехьдалацар комбайнашкара хьаттарга доагІа а ялаташ дІайийдеча пункташкеи складашкеи дІаухийта а ялаташ. Укх шера декхар оттаду: къайлагІа ялаташ дІаухаш дола наькъаш дІакъовла а ялаташ доадайташи лечкъадайташи волча сага чІоаггІа паччахьалкхен бехктокхам бе а.

ХІара хьаттар тІа дика таразаш хиланза а даргдац таразаш увза тешамегІа бола колхозхойи болхлойи хьожабанза а баргбац. Ялаташ чуийца даллалца йолча хана увзанза даргдац комбайнагара хьаттарга хьачудоагІа а ялаташ дІайийдеча пункташка е колхозийи совхозийи амбарашка дІаухийта а ялаташ. ДІадийна ялаташ хьайбашка доа ца дайтарна мел эш объездчикаш бахийтанза баргбац. Цу гІулакха хьаллаца деза ялаташ доврцеи лечкъадарцеи къовсам лоаттабара гІулакха ворхІ рейдови комсомольско-кагийрхой бригада вІашагІъеллача Сунженски районерча кагирхошеи комсомольцашеи дІадоладаь гІулакх.

Ялаташ чуэцареи кийчдареи план кхоачашъяра гІулакха боккха лоархІам болаш да хадданза а овсарал дукхагІа йолаш а автомобильни говр-вордайи транспорто болх белга. Бизза а овсарал дукхагІа йолаш а автомашинех пайда эцарна уж йоттареи йоассаяреи гІулакх дика вІашагІдолланза даргдац. Сеца цхьа минут ца йоаккхаш — иштта лозунг а йолаш болх бе беза автотранспорто. Из декхар бокъонца кхоачашдарна дикагІа а техническии йоханза а йола машинаш харжа еза, цар кузовашка доахка Іургаш дІадикъа деза, борташ лакхъе еза, кийч а яь бизза пайда эцаш хила еза ялаташ дІайийдеча пункташка мелйола механически разгрузчикаш. Цу тайппара хьажа а хьежа дІадаха деза соахка хинна, ялаташ чуэцача балхаш деш хиннача шофераштa доаггІача тайпара гІулакх ца деш далийта тІалаташ: царна кхача хилийтабац, культурни, лорий гІулакх оттадаьдац. Шоферий къахьегама овсарал лакхъергйолаш лерттІа цар гІулакх дар ялаташ чуэцареи кийчдареи план тешшаме кхоачашъергйолча керттерча декхарех цаІ да.

Ялаташ чуэцилгеи кийчделгеи толамца Іалашдарна кхы кІезигагІа лоархІам болаш дац наькъаш дика хилар: хьаттараштa, пункташта тІадолхараш а тІехьа, массанахьара а наькъаш дика тоадаь хила деза.

Ялаташ кийчдара планаш кхоачашъярга хьежжа дикагІча сортех дола фу кхоачамбалла дІаоттаде деза шоашта колхозашеи совхозашеи. Укх шера цхьа колхоз е совхоз йиса йиш яц районированни сортех дола дика фу шоаш кийч ца деш. Нагахьа санна моллагІча бахьанца дале а фуна дІайийнача участкашкарча ялато фуна кхоачам ца бойя, кхыча участкашка дІадийнача ялаташцара хержа дІаоттаде деза из. ДІаоттадеш дола фу цІенде а дІадувча боарамга кхоачаде а деза, оприходовать а даь, кладовщикашка лораде дІадала деза. Ялаташ чуэца доладеннача дийнахьа денз бутт балале баь баккха беза из болх.

Ялаташ чуэца а ялаташ кийчдара план кхоачашъе а шоаш йолалуш доакъараш кийчдара, тІехьа кхачача культурашта гІулакх дара, аьхки юв коартолаш дІаера план кхоачашъяра балхаш а мелдалийта мегаргдац колхозашеи, МТС-ашеи, совхозашеи.

Нохч-ГІалгІайчарча хьалашкахь доакъарийна чІоагІа лоархІам болаш да чаи гамаши. МТС-ий, совхозий, колхозий, партен райкомий, райисполкомий хьалхле лелаерий декхар да чаи гамаши кхашкара Іоъара а даьккха ялаташ чуийца мадаьллинге а, цу тІеххьа гуйран дІадув ялаташ дІаде лаьтта кийчде а, зябь аха а аргІаш де а доладалехьа мел эш тросови волокушаш, стогометателаш, подборщикаш транспорт, нах хилийтар.

Кхоачам хиллал укх шера лаьттача тІоадало йиш хулийт ялаташ чуийцача доакъарийна лаьрхІа юртбоахаман культураш дІае. Цу гІулакха дІае мегаргья хьажкІаш, судански буц, магар, гидуаргаш. Яла-

(ДІахоладар 3-ча оагІо тІа).

Социалистически яхьа хьалхалаттараш

Культураштa оасар дара а хьайбашта доакъар кийчдара а балхаш сихденнад Первомайски районерча Ленина цІерахча колхозе.

Юрта боахам дегІабоалабара гІулакха партеси правительствоси яь исторически решенеш кхоачашъеш, пайда ца эцаш цхьа ди дахийтац юрта боахама артела къахьегамхоша, хьалхашка латта декхараш ханнахьа кхоачашдарна а дегІабоагІаш латтача колхоза боахаманна чІоагІа лард йолларна а.

Бригадаша тІаийца декхараш кхоачашдарах лаьца итогаш йир укх деношка колхозе. Социалистически яхье болх дикагІа баь хилар № 2 йола полеводчески бригада (бригадир нов. Чаниев Мовли). 169 гектара тІарча ерригача гидуаргаштеи бахчаштеи оасар даь яьннай бригада, доакъарах 200 тонн силос еллай, хІаьта хьажкІаштеи, коартолаштеи, кхыча культураштеи деш дола балхаш дика кхоачашдеш а йоалл.

Бригадо дика толамаш даьхад къахьегам дика вІашагІболар а бригадан членаша шоашта тІадилла гІулакх тешшаме кхоачашдар а бахьан долаш. Бригадацара беррига болхлой хьинаре дакъалоацаш ба колхоза балхашца, денгара ди массаза доала колхоза рузкъа алсамдоах, республиканна а колхоза а хьалхашка латта декхараш сихагІа кхоачашде уйла йолаш ба уж берригаш а. Ишта мара кхы хила йиш йолаш а дац из, хІана аьлча социализм котъяьннача вай мехкарча хІара къахьегамхочо кхетаду ше хьегаш дола къа халкъа вахар тоадарна, ший вахар тоадарна хьегаш хилар.

Іуррехь а дІадолалу бригадан балха ди. Малх лоамах хьалъарабала а кхелехьа, машинашца баьхке шоай балха хул бригадан къахьегамхой. Чехкка шоай мулаш тІа нах дІа а оттабийя, звеноводаша кхоачашде дезаш дола декхараш царна дІа а довзийте, дІадоладу барттайнача бригадо керда толамаш дахьаш доатІа къахьегама ди. Оасар тІа дика къахьегаш ба Мериева Лиза, Зангиева Салихьат, Бекова Лемка, Оздоева Райхант, Костоева Хади, силос йоллача дика къахьег Хидриев Уматгире, Героев Абдурахьмана, балха боарамаш 150—200 процент кхоачашъеш болча кхы дуккхачар а, — дагарбаь варгвац тешаме а дика а къа а хьегаш шоашка доагІача даькъа массане юкъара гІулакх — сихагІа Нохч-ГІалгІай АССР меттаоттаяра а шоай колхоза боахам айбара а гІулакх хьаллоацаш мелбараш.

Дукха ха йоаццаш гІадвугаш а доггІоздоаккхаш а дола гІулакх эттар бригаде. Колхоза правленеси партийни организацеси соцам бир социалистически яхье теннача №2 йолча бригадана карара кара телаш йола колхоза цІе байракх яла аьнна.

Шоай торонийи кхоачамийи чот а яь, кхы а доккхагІа дола керда декхараш тІаийцар бригадо.

Курчалоевски районерча юрта боахама къахьегамхоша доладаь гІулакх хьал а лоацаш, хьажкІаш хьувкъаяр духьа а доакъар дукхагІа даккхар а къовсам лаьцаб бригадо. ХІара гектара тІара фуалъяьхача хьажкІий 25 центнер яккха лаьрхІад колхозо, планах 17 центнер мара яккха ца езача, планах 400 тонна мара йоацача силоса 600 тонна моша доакъар хьакха, планах 200 тонн мара кийчъе ца езача 260 тонна йол кийчъе лаьрхІад цо. Доккхий декхараш тІаийцад Арапханов Султан бригадир волча цхьоалагІча бригадо а.

Шеко яц, Ленина цІерахча колхоза полеводаш шоаш тІаийцача декхарех лоархІабергхилар а, кхы доккхегІа декхараш тІаэцарг хилар а, хІана аьлча, боарам боаццаш дукха торонаш я социалистически юрта боахаме.

В. СТЕПНОВ,
ССКП Первомайски РК пропаганданни агитацени отдела заведующи.

Дика хьийкъай кабуц

«Гудермесс» яхача совхозе огородаш лелаю бригада кабуц чуэца йолаеннай. Дукха а дика а хиннай бригадан кабуц.

Сурта тІа: огородаш лелаеча бригада членаш (аьрдехьара аьттехьа) Гириева Товжан, Ткачева Вера, Хуржаева Кинан, Хасемханова Марем, Мусхаджиева Маруся.

С. Абубакарова сурт.

таш чуийца мукъадаьннача лаьтташка доакъарийна дІайийнача культураша совдоаккх хьаьна доакъар, хІаьта цунах мамогга дукхагІа пайда эцанза а баргбац.

Лакхехьа мел дийца, ялаташ чуэцарахи ялаташ кийчдара план кхоачашъярахи дола декхараш колхозийи совхозийи балха планаш тІа бокъонца дІаяздаь хила деза. План— гІулакх кхоачашдарна лелаю хьалхле я, хІаьта из кхетамца оттаярга а из кхоачашъе езаш болчарна дІайовзитарга а хьежжа хургба механизмай, наьха, ялаташ чуэцара а паччахьалкхенна дІадалара а балха толам.

Ялаташ чуэцараи дІадалараи йолча балха планаш тІа белгалдаь хила деза: малагІча участкаш тІа, малагІча машинаша балхаш дергда, уж машинаш хьана лелаергья. Механизатораштa ха деза малагІча комбайнера малагІча жаткана тІехьара, малагІча участкера ялат хьалъэца ваха веза, малагІча шофера малагІча агрегата тІара ялат дІаувза деза.

Паччахьалкхен хьашташа дІадех вайгара ялаташ чуэцилга а ялаташ кийчдара план а ший ханнахьа кхоачашъярна деррига низаш оарцагІдахар. Партеси правительствоси масса хана лийрхІа а лийрхІад лерхІа а лерхІ, юртбоахаман продукташ кийчъяр лоархІамегІа дола паччахьалкхен гІулакх хилар.

Дика хьийкъа ялаташ чуэца болабеннаб республикера юрта боахаман къахьегамхой. Боккха, низкъала болх ба бе безар. Ялаташ ханнахьа чуэцарна а ялаташ кийчдара план ханал хьалхагІа кхоачашъярна а динза дардоацаш гІулакх да наха юкъе шерра, хадданза, цхьа никъ а болаш политически организационнии болх лелабар. Цудухьа партийни организацеша тоабе беза наха юкъера политически болх, из болх тоабе а агитацен идейни боарам лакхабаха а беза. ХІанз, ахкан замалахь, из болх лелабе безаш йола моттигаш я кхашкара станаш, бригадаш, звенош.

Ялаташ чуэцачеи кийчдечеи моттигашка наха юкъера политически болх вІашагІболла а социалистически яхь йоаржае а колхозийи, МТС-ийи, совхозийи первични парторганизацешта практически новкъостал дарна партен райкомаша хІара комбайна тІа, тока тІа, автомашина тІа балхаш де коммунисташи комсомольцаши а херже, ка бола ялаташ чуийца а, силос кийчъяь а, паччахьалкхенна ялаташ дІаденна а даллалца уж колхозашкеи совхозашкеи бахийта а беза. Комбайнашка, автомашинашка, хьаттарашка партийни болх вІашагІболларна юрташка вахийта 300 коммунист къоаставаьв, колхозашкеи совхозашкеи деш дола новкъостал чІоагІдарна кхы гІулакхаш деш а латт.

Наха юкъе политически болх чакхбаккхарна партен юрта райкомашта дикка новкъостал дергда республикански организацеша: 70-нел кІезигагІа доацаш концерташ хьокхаргда кхашкарча къахьегамхошта Херсонера денача музыкально-драматически театро, Республикан филармонерча шин бригадо. Юрта районашка йохийт Краеведчески музеера, художникий Союза отделенера, Республикански библиотекера, халкъа творчествон ЦІагІара автомашинашца лела выставкаш.

Эшаш йола гойтара агитаци йохьийт районашка. Кепатеха арадаьхад ялаташ ханнахьа а доа ца деш а чуийца дахара а ялаташ кийчдара план ханал хьалха кхоачашъяра а тІахьехаш дола йоазош. «Молния», «Вилы в бок» яха бланкаш, ялаташ чуэцар мишта лел дІаяздеш дола бюллетенаш, дикагІа волча комбайнерах дувцаш листовкаш, дІайийна хІамаш хьалкхеяр а кхыдараш а дувцаш йола сатирически листовкаш йохьийтаргья.

Боккха теркам тІабохийт ялаташ чуэцача социалистически яхь йоаржаяра. Ялаташ чуэцилгеи кийчделгеи дикагІа вІашагІдолларах хьалхалаттача района яла аьнна дІа-юха телаш йола ЦІе байракх а 500 сом ахчан преми а оттаяьй ССКП обкомои НГІАССР-а Министрий Советои, хІаьта ялаташ чуэцача доккхегІа дола хьокхамаш даьхача комбайнераштеи ялат хьаувзарах къьастта белгалбаьннача шофераштеи «Республикера дикагІа вола комбайнер», «Республикера дикагІа вола шофер» аьнна сийлен званеш лургйолаш я. Хьалхалатта колхозаши механизатораши тІаязбарна республиканскии районнии газетий оагІонаш тІа «Сийлен доска» арадаха оттадаьд.

Ялаташ чуэцача политически болх боаржабарна доккха новкъостал де дезаш я партен обкома пропагандистски группаш. Вай партен политикан лоархІамегІарча дешаех йола лекцеш ешарал совгІа, докладчикашта, агитаторашта, культпросветболхлошта, царна хар ловш долча тайптайпарча дешашта говза консультацеш тела еза цар.

Толамца ялаташ чуийца а кийчдаь а дахарна тІаберзабаь хила беза беррига политически болх. Цунах хетта къахьегамхошта кІоаргга дІайовзийта еза вай партен политика, НГІАССР юхаметтаоттаярах лаьца партеси правительствоси яь решенеш, совхозий болхлой, колхозхой пролетарски интернационализман, советски патриотизман, халкъий доттагІлен уйланца, къахьегамцара а общественни доалахьенцара а цар гІулакхаш социалистически хургдолаш, социалистически общежитен бокъонаш бокъонца лелаергйолаш кхетабе беза уж.

Дика оттабаьча политически балхо наьха кхы а дикагІа къахьега догдоагІаргдолаш йола уйла чуйоссае еза, хІаьта социалистически яхь йоаржаяра ларда тІа наха юкъе яккха еза творчески инициатива, колхозашта, механизатораштa, совхозий болхлошта бокъонца а гІулакхаца а новкъостал де деза, ялаташ чуэцара а кийчдара а планаш толамца кхоачашъяра тІехьа, дІайийна хІамаш кхеяра а доакъар кийчдара а тІехьа, Херсонски областаца а Дагестански Къилбаседа ХІирийи республикашца а вай республико лаьцача социалистически яхьера деррига декхараш кхоачашдара тІехьа цар лоаттабеча къовсаме.

Гудермесски районерча «Гудермесс» яхача совхозе чІоагІа сихденна чуэцаш латт хьалха кхачаш дола ялаташ. Оардаш бола мукх дика кхаьча а, бекъа а, цІена а хиларах комбайнашкара боаллашехь заготовительни пункте дІакхухь автомашинашца.

Сурта тІа: «СРМ-8» комбайна тІа болх беш вола комбайнер В. Ф. Пилипенкои цун помощник Е. С. Маклашевскийи совхоза кхашка мукх оардаш боахк. Аьрдехьа — комбайна чура мукх заготпункте дІабахьа, машина тІа ботташ воал шофер Ломов Александр Иванович.

С. Абубакарова сурт.

ДукхагІа хургья хьажкІаш

Хьалхарчул дикка дукхагІа дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ яьхар Грозненски районе. Доккха новкъостал дир цу балха хьажкІаша. Дахача шера хІара Іатта сих 10 тонн силос еллаяр ерригача районе, хІаьта цхьацца йолча моттигашка, масала, Старо-Юртовски совхозе а иштта кхычахьа а 14 тонн еллаяр. Из бахьан долаш хьалхарча шерaца нийсийча укх шера шозза дукхагІа лакхделар шура яккхар.

Района колхозашка ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІаювш дола лаьтта 1028 гектар да, совхозашка — 2200 гектар да. Еррига хьажкІаш квадратно-гнездовой способахи гибридни фухи дІайийнай. Цудухьа дукхагІа йолча моттигашка дика квадраташ хиннай. Уж дика ца хиннача моттигашка а нийсъеи тоаеи, дика квалификаци йола болхлой бахийтаб. Старо-Юртовски совхозе квадраташ тоае вахийтав дика опыт йола механизатор, НГІАССР-а Лакхехьарча Совета депутат нов. Эльмурзаев Рашида Висит, цунна новкъостала, механизмаца болх ца булуча оасар де хьожаяьй Шабаева Мария звено.

2717 гектара тІа дІайийнача хьажкІашта урагІеи пхорагІеи культиватор токхаяьй, хІаьта 630 гектара тІа шозлагІа а токхаяьй пхорагІа культиватор.

Цхьайолча колхозашка хьажкІаш хий деттача лаьтташ тІа дІайийнай районе: «Аргун» яхача колхозе 400 гектар, «Новый быт» яхача колхозе 300 гектар «Советская Россия» яхача колхозе 230 гектар. Цхьайолча моттигашка хий детта доладаьд.

Гибридни фу дІадийча ялат дика хулга гучадаьннад тха полеводашта, цудухьа духхьала гибридни фу кхедергдола бригада вІашагІъеллай «Советская Россия» яхача колхозе. Бригадага дІаденнад цу балха лаьрхІа 158 гектар лаьтта. ХІанз, из болх дика беш я нов. Мохмаевс кулгалду бригада.

«Новый быт» яхача колхоза механизатораша (бригадир нов. Стадниченко) духхьала шоай низаца 100 гектара тІа хьажкІаш хьалкхее лаьрхІад.

Иштта декхар тІаийцад Грозненски шурий совхоза 1-ча отделенен трактористаша а.

Колхозий совхозий партийни организацеша хадданза воскресникаш ду оасар деча. Дукха ха йоаццаш Ермоловски совхозе вІашагІделла хиннача воскресниках араваьннача 270 саго 33 гектар хьажкІашта оасар дир.

Дешархоша а доккха новкъостал ду колхозаштеи совхозаштеи. Алхалинскии, Курчалоевскии школашка а, Горячеисточненски интернате а вІашагІъехка я духхьала дешархой бригадаш.

Агротехнически бокъонаш лораярга а, дикагІа ялатийна гІулакх дарга а хьажа къаьстта инспектораш оттабаьб колхозашкеи совхозашкеи. Уж хадданза хьеж оасар дика дой, хий тохилга культиватор токхаелга, кхыдола балхаш эшшача бесса дой.

Масса а йолча моттигашка хьажкІаш хьалкхееш болча наха алапел совгІа хьажкІаш яла лаьрхІад. Планал совгІа яьхача хьжкІех 25 процент шоашта лургья колхозашка хьажкІаш кхееча наха, хІаьта совхозашка 15 процент лургья, нагахьа санна уж хьувкъар планал кІезигагІа ца хуле.

Иштта оттадаьча гІулакхо болх дикагІа бе безам хулийт наьха.

Ялат массанахьа а дог гІездоаккхаш дика тІадаьннад, хІара гектара тІара 30 центнерал кІезигагІа йоацаш хьажкІаш яла мегаш я хетачсх.

Оасарах кхаш цІендар, ялатийна дика гІулакх дар, дика хьийкъа ялат кхедар — из да Грозненски района юрта боахаман къахьегамхоша хІанз кхоачашдеш латта гІулакх.

З. ДУДНИК,
А. КУИМОВ.

Бригадаш вІашагІтехача дикагІа дІадоладелар гІулакх

Болх дикагІа вІаштІехьабаккхар духьа полеводийи огороднии бригадех цхьа бригада а еш, уж вІашагІа а теха, царна эша механизмаш елар Сунженски районерча Кирова цІерахча колхоза правленес.

Бригадацарча хІара звенона дийкъа дІаделар огородийи ялатийи кхай доакъош. Бригада юкъара собрани хилча звеноша дош делар, масса йола культураш планах йоагІачул совгІа хьувкъае, аьнна. Бригадо тІаийцача декхарех хІара гектара тІара, 13 центнер гидуаргаш, 150 центнер помидораш, 25 центнер хьажкІаш яха лаьрхІад коллективо. Гуча да, вІашагІтехача бригадо болх дикагІа беш хилар. Овощай культураш дІаювш йола моттигаш дукхагІа я, хІаьта а болх дикагІа лел.

ХІанз 17 гектар хохашта 2 дийнахьи 50 гектар помидорашта 5 дийнахьи оасар даь яьннай бригада. Помидорашта кхай дІоахали шорали культиватор токхаяро дикка новкъостал дир оасар дарна, хІаьта кулгашца бе беза болх шозза кІезигбир цо. Цу балхаца дика новкъостал дир колхоза механизатораша. ХьалхагІа огородаш ахарали дІаерали совгІа кхы новкъостал деш бацар механизатораш. Тракторий балха, хьалхагІа кІезига хинна нормаш йоккхагІа яьй, трактористаша шоашка дІабенна моллагІа болх боккхача безамца кхоачашбу.

Гидуаргаштеи токхае йиш йолча хьажкІаштеи кхай дІоахали шорали культиватор токхаяьй. Цо дикка кІезигду уж кхееш хьега къа.

ХьалхагІа огородийи кхашлеладерийи бригадий болхлой вІаши гІо де бохийташ хилча «наьха» дакъа цІенде ца ловш болхар. ХІанз бригадаш вІашагІтехай, «наьха» хІама дац, деррига а шоай да.

Шеко йоацаш да бригадо ше тІаийцаь социалистически декхараш кхоачашдергхилар.

А. ЗИМАРИН.

Беррига низ оасара тІабахийтаб

Наьсарен района юртбоахаман къахьегамхоша шоай собранешка шерра дувц, Курски областерчен вай республикан Курчалоевски районерчеи юртбоахаман болхлоша, дика хьийкъа хьажкІаш кхеярна тІахьехаш даь кхайкарал.

«Назрановски» совхоза Пхьилекъоангий - юртарча отделенен болхлоша, гІулакхерча наха, специалисташа тІаийцаьча декхараш тІа йоах, дика хьувкъийтаргья вай хьажкІаш, гидуаргаш, кхы йола культураш. Шоаш денна, дош кхоачащдеш боахк отделенен къахьегамхой. Укх тІеххьарча деношка 400 совгІа болхло араваьннав совхоза отделенен кхашка.

Цар, 15 июнь тІакхоачаш 340 гектар гидуаргашта, 15 гектар шекар доаккхача свеклашта оасар даьд, 475 гектар хьажкІашта культивизаци а яьй.

Укх деннашка Пхьиле-къонгийюртарча отделенен къахьегамхой оасарах аттача баргболаш ба. Бригадаш шоашта юкъе социалистически яхь а оттаяь, тІехьаювсача звеношта новкъостал деш я.

Къаьстта дика болх беш я Котиев Къамбулата хьалхле лелаю бригада. Цунна юкъе ба дика болхлой—боаккхий нах Ведзижев Іусман — 75 шу даьнна 158 процент кхоачашъю цо дийнахь йола норма. Нальгиев МурцъІал — 73 шу долаш, Ажигов Махьмад — 70 шу долаш ужаш мораш кхы а ба шоай нормаш тІеххкхоачаш еш а оасар цІена деш а.

ЦІеннoаной а бац царел тІехьа бусаш. Осканова Милихана, Ажигова НогІос 140 процент кхоачашъю дийнахьа йола нормаш.

Кагийча наьха звенош, шоашта юкъе социалистически яхь а оттаяь чуийна оасар деш йоахк. Иштта, Яндиева Лемкас 145 проценти, Осканова Марема 138 проценти кхоачашъю балха нормаш.

Механизатораш а дика балхаш деш ба. Нальгиев Къурейша бригадацара, трактористо Эжиев Ахьмада «Белорусь» яхача трактора тІа болх беш норма 20 гектар йолча 28 гектара тІа культивизаци ю хьажкІашта а гидуаргашта а, трактористa Ведзижев Мурадеи («ДТ-54» яхача трактораца) цунца болхбеча прицепщика Пугоев Бийбердеи 140 процент кхоачашъю балха нормаш.

Иштта дика балхаш деш ва Котиев Салмана хьалхле лелаеча бригадацара комсомольски организацен секретарь вола Котиев Ваха, цо 175 процент кхоачашъю балха нормаш.

Оасардаь сихах чакхдаккхарна беррига низ тІабахийтаб Пхьиле-къонгий-юртарча отделенен къахьегамхоша.

М. ТАРКОЕВ.

Ялат чуэцарах лаьца йола лозунгаш

ССКП обкома пропаганданни агитацени отдело ялат чуэцарах лаьца йола лозунгаш арахийцай. Цар тІахьех лоаццача хана доа ца деш а ялат чуэцеи, хлебозаготовкан план ханал хьалха кхоачашъеи.

Ялат доа ца деш, лоаццача хана из чуийца далара боккха лоархІам болаш ба шофера болх. Цунах лаьца я «Шофер, фу даьд Іа 1958 шера ялат дІакхухьаш дукхагІа рейсаш ергъйолаш, ялат доадергдоацаш?» яха лозунг.

Кхыча лозунго комбайнераш тІахьех: «дІадахача шера 849 га а хьекха 10 эзар центнер ялат даьккхача Наурски МТС комбайнегара Артюхагара опыт эца!» яхаш.

Лозунгаш эрсийи, нохчийи гІалгІайи меттала язъяь а хоза тоа яь а я.

Дуккхача тиражах арахийцай «Къахьегама листовка» «Вилы в бок» яхача сатирически листокай макеташ а.

Колхозий, совхозий, РТС-ий МТС-ий парторганизацей секретараш декхарийла ба цу гойтара агитацен шой массово-политически балхах пайда эца.

Н. СЕМЕНОВ.

Шоай дош кхоачашдаьд

Коммунистически партес сага сих дулх, даьтта, шура яккхарна гаргарча шерашка Американ ВІашагІкхийттача Штаташта тІехьакхе аьнна оттадаь декхар кхоачашдеш махулла къахьегаш боахк Наурски районера жа леладераш.

Цар дІаяхача гурахьа дош деннадар хІара бахкача 100 жийна сих 110 Іаьхар кхебеи хІара устагІан тІера 5,2 килограмм тха даккхеи. Из декхар сийленца кхоачашдеш боахк районера жа леладераш хІанз.

ДукхагІа дола жа дахка даьннад. Районерча цхьанна а колхозера жега боахкараш бац шоай дош кхоачаш ца деш. Ленина цІерахча колхоза дикагІча жа-Іуно нов. Солнышкина леладеча Іулацарча хІара 100 жийно 141 Іаьхар баьб. Дукха жаІуй ба цига Іулашцарча 100 жийно 130—138 Іаьхар баь.

— Шеко яц, — йоах районерча дикагІа волча жа-Іуно нов. Тимофей Федорович Титовс, — тха даккхара план оаха тІеххкхоачашъергхилар, хІана аьлча тха жа дикка онда долаш Іангара даьннад, жега боахкараша дика доал даьд.

М. АХРИЕВ.

Деттача доахангара шура яккхар тоалуш латт

«Ингушски» совхоза 5-ча отделенен шурий-товарни ферман коллективо дикка тоадаьд деттача доаханна ду гІулакх. Цунца лакхденнад хІара беттача Іаттагара шура яккхар.

Марти апрели бетташка 70—80 килограмм мара ца йоаккхаш хиннача, май бетта 226 килограмм шура яьккхар хІара беттача Іаттагара. Цхьацца болча доаркаша даьха хьокхамаш кха а тІех да. Масала, доаркас Хамхоева Розас дош деннадар хІара беттача Іаттагара 260 килограмм шура яккха аьнна. Ше беттача 15 Іаттах хІаранегара 265 килограмм шура а яьккха, тІеххкхоачашдир цо из дош.

ДикагІа йола опыт ферман доаркашта юкъе йоаржаяьй. ХІара дийнахьа баьча балха итоташ ю. Цунах массанена а хов социалистически яхье хьалха баьнараш малаш ба. Каст-каста хулаш йолча совещанешка доаркаша хьаккхашта гучадоах ферман балхах доахка гІалаташ. Дукха ха йоаццаш хиннача совещане доаркашеи доахан доажадерашеи совхоза дирекцега дІахайтар, фермерча доаркашта халаташ, кулгаш дила сапа, кулгех хьекха гата, кхыдараш эшаш хилар. Совхоза директоро нов. Кулбужевси, партбюрон секретаро нов. Энгеноевси эцаргъя аьнна дош денна хинна радиоприемник хІанз а эцанза я.

ХІара беттача Іаттагара цхьан бетта 300 килограмм шура яккха торо я хІанз коллектива.

Хьайбаш леладерий коллектив доахан помещенешта ремонт еш силоса кІоагаш цІендеш я хІанз. Дукха ха йоаццаш 1,5 эзар тонн силос чухошаргйолаш ши кІоаг цІенбаьб цар. Бакъда, помещенешта ремонт еча дика лелац болх. ЖагІ, хьу, цемент йоацаш дукха моттигаш нийслу. Из гулакх иштта кхы дІахододе ремонт ший ханнахьа яь ца яла мег.

КРЕСТЬЯНИКОВ.

Къахьегамхошта культурни салоІам эш

Болх баь сарахьа чувеча е кІирандийнахьа парке а ваха волейболах ловзар, книжка дешар, безашбовзаш болча нахаца лувш-оалаш сакъердам баар дика салоІам ба. Цхьабакъда из де торо йолаш бац Наьсаре баха кагирхой. РДК яьсса уллаш, божа бажаш йоккха моттиг я. Дика йоакхо еш хилча, наха дика салоІа моттиг хургйолаш парк а я укхаза. Цхьабакъда райисполкомои ВЛКСМ-а райкомои йоакхо яц къахьегамхоша культурно салоІаргдолаш хІама дарна. Паркага хьожаш саг ца хилар бахьан долаш, цун гаьнаш катъеш латт, дийнахьа а бус а цу чу дажача доахана. Парк кхы хьожаш саг воацаш латта иІаьхлойя, парках хІама дусаргдац.

Кагирхошта а къахьегамхошта а кхоачам хиллал культурни сакъердам боалаш хІама хилац стадионах а. ДукхагІа бола кагий нах балхах шоай мукъа йола ха айла юкъе лелаш е картех ловзаш дІахьош ба. Парка гонахьа карт а я, волейбольни площадка йоре, шахматех, шашкех, иштта кхыдолча истола тІа деча ловзарех ловза йиш йолаш массехк беседка йогІаре, нах Іохайша багІа массехк гІанд оттадоре парках наха культурни салаІа моттиг хургъяр. Уж гІулакхаш комсомольцашеи кагийча нахеи шоаш дергдар, ВЛКСМ-а райком оарцагІа йоаларе.

Иштта из гІулакх вІаштІехьа даьккхача кагирхоша наха юкъе культурни болх шерра дІаболабергбар. Цу гІулакхо моттигерча вахара юкъе нийслу хулигански хІамаш чІоагІа кІезиг а дергдар, къаьстта кагийча наха шоай мукъа ха пайдане дІа а хьоргъяр.

ГАЙСАНОВ.

Металлолома терко яц

1958 шу тІаккхаччалца Грознера Октябрьски район металлолом дІаяларна эггара тІех ярех цаІ яр. ХІаьта укх шера цу гІулакха тІехьайисарех я из. Пхе бетта йоагІа металлолом дІаялара план 86,2 процент мара кхоачашъяьяц цо.

Цу районе эггара дукхагІа металлолом дІалуш яр «Октябрьнефта» нефтепромыслови управлени (начальник нов. Жолобов зам. начальника нов. Скородумов).

Нн. Жолобовси Скородумовси ССКП райкомагеи райисполкомагеи йоах, промысле а цехашка а вІалла металлолом яц, хІаьта ССКП райкома секретарь нов. Ваганови райисполкома председатель нов. Черкеси цар дешах теш.

Бакъда, «Октябрьнефта» нефтепромыслови управлени ІалаьмаІе йІаьхий я металломах. Болх барна пайдана йоацаш а цхьацца гІулакх оттарца болх беча линех дІакъоастаяь а лаьттагІа йоахкаш дукха аьшка турбаш я цу управленен.

Нефтепромыслови управленес йоах, турбаш йоахка моттиг тІайолаш схема яц тха. Из иштта дале а, «Керда промыслаш» йоххача хана хинна пенсионер нов. Колоколов а волаш бола нах хІанз болаш ба. Царна вІалла схема йоацаш а турбаш йоахка моттиг хьакорайоагІаргья. Шоашта уж хьалаха новкъостал дийхача гІадбаха из дерг а да.

Скважинашта капитальни ремонт еча цеха мастерской заведующес нов. Тимофеевси мастеро нов. Кувшиновси йоах: оаха аьннача хана духхьал трактор тхона лоре, цехо массаз а металлолом дІаялара план кхоачаши тІеххкхоачаши ергьяр. Иштта аьлар бурув деттача цеха мастеро нов. Мельниковс а. Из бахьан да «Октябрьнефть» нефтепромыслови управленес металлолом дІаялара план кхоачаш ца яр.

ХІанз латтача бокъонах предприятес оборудованега, машинашка, станокашка болх ца байташи пайда ца эцаши кхо бутт боаккхийте, уж кхыча предприятена дІаяла еза. Из бокъо теркал еш яц «Октябрьнефта» НПУ. Масала, 1-ча промысле болх ца беча скважинашта массехк шера ха деш ягІа «Эклинс» яха 50 совгІа мачта. 3—5 шу совгІа ха я шоллагІча промысле (заведующи нов. Лукъянов) станокех - качалкех пайда ца эца, даьтта ца хьокхаш массехк редуктор, царца СКН-5 яха 4 редуктор а йолаш лаьтта яда, кІала хІама йилла кІийле а яь, Іояхкац уж.

Кагий металломи тедаденна тросаши гулдара а уж лорадара а гІулакх кхы а вогІа латт Октябрьски районе. 23 мастерской (заведующи нов. Доков) хьаьнна металлически стружкаш уж Іоехка кийчъяьча моттиге а ца ехкаш, йоархІийла Іокхувс, из бахьан долаш лоархІам болла дакъа дов цар.

«Октябрьнефта» НПУ бурув деттача цеха начальника нов. Коробкина вІалла лоархІам бац металлолома. Бурплощадкан территори цІаккха а цІенъяьяц кагийча металломах, металлически стружкаш нувхашца дІакхувс. Цу моча кагийча гІулакхашта болхлой лац тхона,— йоах цеха мастеро нов. Мельниковс. Площадкан территоре тІа из санна йолча кагийча металлолома тонна совгІа лохьаергья.

ХІама ирдеш йола наждачни чархаши шлифовальни станокаши йола предприятеш наждачни шлак гулъе а из Вторчермета дІателa а декхарийла еш положени я. Цу шлакаца 50—60 процент металл хул. Октябрьски районе электродех юсача юхьигий а теркам бац. 1-чеи 2-чеи промыслай сварочни площадкашка, 23 участкан (заведующи мастерской нов. Доков) 56 участкан (заведующи мастерской нов. Сионская) мастерскешка лаьттанна кІал а яхе дукха йов уж юхьигаш а тийда металл а.

Лоалае дІаяла еза металлолом «Октябрьнефта» НПУ карташ еча ухийта. Укх шера иштта карт йир 56 участке, ший моттига гонахьа, цхьан саго цхьа тонн хиллал ши дюйма хула турбаш дІа а йохийташ, хьаьта уж тайпа паччахьалкхен счетах яь карташ дукха я Октябрьски районе 50—60 тонн хиллал металл хургдолаш.

Старопромысловцаша санна ССКП Октябрьски райкомои райисполкомои металлолом гулъяра комисси вІашагІа а елла, «Октябрьнефта» НПУ хьалхле лелаерашка йоаггІаш йола металлолом хьаехаре, цун план кхоачашъяь ца Іеш, тІех кхоачашъергьяр.

Металлолом гулъе района торо яц яхилга бакъдац. Нов. Жолобовгара дІадеха деза ше дІаьккха лаьттагІара турбаш хьал йоахаш хинна бригада юхавІашагІйоллар. Цу бригадо ше беча балхах пайда лургба.

ЛаьттагІара турбаш хьа йоахаш руда доаккхачул гаьнна аттагІа долга кхета а даь, металлолом дІаяларах йола паччахьалкхен план боккхача лоархІама гІулакх долга довза деза, цу гІулакха дукхагІа теркам тІабахийта а беза.

ДОНЕЦ И. В.,
Къилбаседан Кавказа Вторчермета управленен диспетчер.

Доазол дехьара

Лондонера письмо

Ваха а болх бе а бокъо хилара тІехьа

Ши этаж йола цІе автобусаш Лондоне дукха я. ДІабІара хьежача йоккхий а дІа-юха хьайна яргІоацаш а хеталуш йола уж, столицерча говзача шофераша цец валлал атта лелаю готтача улицашка гІоллеи дукха лелача транспорта юкъеи. ХІара денна 8,5 миллионага гІорташ пассажир дІа-юха вуг Лондонерча автобусаша.

Цхьабакъда цхьа бутт совгІа ха я царех цхьаккха автобус английски столицен улицашка гуча ца йоала. Лондонски автобусни транспорта автобусий шоферашеи кондукторашеи алапи лакхдар дІадехаш забастовка кхайкаьй.

Статистико яхачох, 50 эзар болча лондонски автобусни транспорта болхлоша английски 25 миллион болча къахьегамхоех 0,2 процент мара лацац. Цхьабакъда цу цифрага хьежа бе йиш яц забастовкан мах а лоархІам а. ХІанза аьлча лондонски автобусникий забастовкаца ювзаенна йола, статистикаца цхьаккха хІама юкъа доаца событеш къахьегамхоша барт-цхьоагІо а йолаш забастовка ерашхьаллоац. Лондонски метрополитена болхлоша дІакхайкадир, автобусникий забастовка латтача деношка лийначарел тІех поезд йола йолийтаргьяц оаха аьнна. Автобусни болхлой забастовка йохае гІертача частни автомобильни компанешта бензин тІада тиганзар бензовозий шофераша. Забастовка яьрашта шоаш тІехьа хилар дІакхайкадир лондонски порта докераша а. Смитфильд яхача дулх дохкача центральни рынка алапи лакхдар дІадехаш бола шофераши грузчикаши хьаллоацаш цар шоаш а лоаттабу забостовочни кьовсам. Забастовка хилар бахьан долаш Лондона докашка сецаь 100 гарга кема латт.

Лондонски автобусникаш хьаллоацаш дуккха профсоюзаш а я. Масса йолча моттиге забастовка ерашта хІама я гулъеш. Мехка центральни графствай профсоюзий отделенеша забастовка ерашта кхо эзар совгІа стерлингай фунт ахча дахьийтад.

Лондонски автобусникий забастовка иштта чІоагІа хьаллоацаш хилар да Англерча дукхагІча къахьегамхоштa дага доалла гІулакх автобусникаша леладер хилар. Англе 6 миллион совгІа болхлойи гІулакхера нахи ба хІанз укх сахьата алапи лакхдар дІадехаш. Цхьабакъда доал деш дола гІозараш чІоагІа духьал латт цу гІулакха. Лондонерча политически гІозараша ложкъадеш дац, шоай правительствос мога а деш, цо хьал а лоацаш, капиталисташ алпи лакхделга дІадехаш болхлоша лоаттабу къовсам дІабоккхаш духьал оватта чІоагІдаь хилар а халкъа вахар-хьал толхадеш керда гІулакх доладе лерхІаш уж хилар а. Капиталистех болча эггара къайле йоацача викалаша эхь ца хеташ правительство тІахьех мехка чухь наха де хІама хилар кІезгде яхаш. Уж гІерт дегІабоагІаш болча бе болх ца хилара кхерамца къахьегамхой шоаш дІадехарех юха баха лерхІаш а дегІайоагІача инфляценна духьали «экономика чІоагІъяр духьеи боахаман холо ла еза яхача харц лозунга къахьегамхой тІаберзабе а.

Эггара чІоагІагІа къахьегамхой эгІзбигар правительствос вовзаш волча аристократага лорд Коэн яхачунга хьалхле а йолаш ше къаьстта оттаьча комитета докладо. Халкъо бег йоаккхаш «кхаь зырка комитет» аьнна цІи тиллача цу комитето могадьдар алапи долча бесса дуташ мехка чухь бахача наха эшача хІамай правительствос доазув оттадар, бе болх ца хилар нийса доагІаш лархІа гІийртаяр из. Английски болхлой класс цхьа барт бaь духьал эттар реакционии йолча «кхаь зырка» рекомендацешта. Из иштта доллашехьа. правительствос миллионаш болча наьха дешагачул чІоагІагІа ладийгІар цу рекомендацешка. Из цец вала везаш дац, хІана аьлча консерваторий правительствос хьалхехьа белгал даь а чакхдаккха лаьрхІа а дола хІама чІоагІ мара динзар цу «кхаь зырко» шоай доклада тІа.

Мехка чухь бахача наха эшача хІаманна доазув оттадеш правительствос доладаьча цу экономически гІулакхаша чехка лакхдаьд Англе бе болх ца хилар. Официально хьахойтачох, хІанз бе болх боацаш ах миллион нах ба, дІадахача шера хинначул шоззанел дукхагІа а ба уж. Алапи кІезига доагІа, кІирана доагІача дерригача деношка бе болх боаца болхлой а дукхагІа хиннаб Промышленноста дуккха доакъош дегІа ца доагІаш хилар бахьан долаш эца хІама езъеннача хана болхлой торо хьаллоаттош хинна, балха ди йисте даьнначул тІехьагІа кхы болх белга дехад.

Укх тІеххьарча пхе шера дуача хІаман продуктай мах юкъера лаьрхІача 50 процент лакхленнаб Англе. Ер шу йисте доаллаш официально чІоагІдергдолаш, цІеной даьшта пайдана правительствос тІаийцача законо хІанзехьа а квартирай мах лакхбаьб. Щеной даьша итт эзараш болча дезалашта ультиматум увттаю: е дукхагІа мах ба е цІагІара арадовла яхаш. Дика кхетадеш ма дий английски къахьегамхой цу морча гІулакхаца машаре хург ца хилар. Хадданза лакхлуш латтача эцача хІаман маьхо цхьан бетта доагІар вокх бетта доагІачунга кхаччалца кхоачам ца хулача баьхаб болхлой яха доклад бакъйир электропромышленноста болхлой профсоюза хІара шера хулача дукха ха йоацаш хиннача конференцес. Цу доклада тІа белгалдоаккх алапи лакхдара тІехьа къовсам лоаттабанза барг ца хилар а кхы лоацагІа дола балха кІира оттаде дезаш хилар а. Цу доклада тІа хьокхама ювц укх тІеххьарча шерашка лоархІам боллаш балха ди лоацдаь а, хІаьта укх гаргарча хана СССР болхлой а гІулакхерча наьха а балха ди 7 сахьатага доаккхаш лоацдерг а дола Советски Союз. Конференцен делегаташа цхьа барт а болаш бокъо елар исполкома «профсоюза членийвахара хьал талхийтаргдоацаш доазув увттаду гІулакхаш леладе, кхыметтел забостовка кхайкае а».

Халкъа вахара духьал латташ санна, хадданза дегІадоагІача капиталистий пайдашта доазув оттаде безам болаш яц английски правительство. Масала, Англе а цун доазол арахьа а 2500 магазин. фабрика, кхыйола предприятеш йола «Грейт юниверсал сторз» яхача торгови монополен даьша 1948 шера 3 миллион доагІаш хинна шоай пайдаш 1957 шера 21,6 миллионага кхоачаш лакхдир, вешта аьлча ворхІазнел дукхагІа. «Файнэншл таймс» яхача газето хойтачох, укх шера январь бетта финансови отчеташ язъяь араяьхача 159 компанех дІадахача финансови шерда нийсдича 139 компанен пайдаш 14,5 процент лакхделар.

Капиталисташта чІоагІа пайдаш дувла герз хьадар сихделга дІадаккха а раьза бац Англен доал ду гІозараш, мехка ерригача национальни дохода итлагІа дакъа цу гІулакхага дІадодашехьа, Англен хІанз дола экономически хала хьал тІаоттадаьрех кертера цхьа бахьан из доллашехьа.

Английски доал деча гІозараша экономически холонаш къахьегамхошта кач ехкача бакъахьагІа лерхІ. Цхьабакъда цу гІозарашта иштта дезача гІулакха хьдда духьал эттай болхлой класс. Дуккхача экономисташта хетачох, 5 мае лондонски автобусникаша йолаяьча забастовкас лелаш болча классови къовсаме лоархІаме моттиг лоац.

Ала дезаш да, английски болхлоша лелабеча къовсамо цхьайолча моттигашка капиталисташ тІехьашка боахаш хилар. ХІама ца эшшаш бетта забастовка лоаттаяр бахьан долаш «Прессед стил компани» яхача завода 1500 болхлочо алапи лакхдайтар. Машин-наькъашкарча берригача болхлоша забастовка яра кхерамо правительство железнодорожникий кхаь профсоюзо дІадехараш цхьадолча даькъа кхоачашдеча оттайир.

Экономически шоаш дІадехараш кхоачашдайта къахьегамхоша тІагІертта лоаттабу къовсам герз хьадар сихдараи тІема кхерамаи духьал цар чІоаггІа лоаттабеча къовсамца цхьана бувзалу. ТІема кийчонаш яра духьал, ядерни герза тохкамаш дара духьал, американски бомбардировщикийи атомни ракетийи стартови площадка мехках еча новкъа вуга арахьарча политикан курс дІаякхара тІехьа ерригача Англе гІолла дукхача наьха митингаши димонстрацеши хул. Къаьстта белгаляьнна я дукха ха йоацаш английски къахьегамхоша Олдермастонереи Оксфорда юхереи американски тІема базаш дІаяхар дІадехаш яь походаш.

Машар бахьан лоаттабеча къовсама дика юкъе ух английски профсоюзаш. 4 июне йисте яьннача печатни болхлой профсоюза хІара шера хулача конференцен делегаташа тІаийцача резолюце тІа йоах, къахьегамхой «чІоагІа сатем байна ба Англех ди тІехьа дукхагІа вІашагІкхийттача Штатий сателлит еш хІанзарча правительствос лелаю арахьара политика бахьан долаш». Торгови а распределительни сета а болхлой профсоюза хІара шера хулача конференцес могаеш тІаийца резолюци яр, паччахьалкхений эггара керте латтарий переговораш яра а ядерни герз хьадар сихделга дІадаккхара а тІахьеxаш, термоядерни герза тоахкамаш делга дІадаккхар, ядерни бомбаш тІа а йолаш мехка гІолла лела бомбардировщикаш совцаяр, Англе ракетни базаш хьалъелга тІа ца эцар английски правительствогара дІадехаш. Уж тайпа, машара а мехк кхерамах лорабара а тІехьа латта английски болхлой классан йола уйла гойта резолюцеш тІаийъю Англен профсоюзий доакъой массаза а апрельи июньи бетташка шера хулача хІаман ца эшшаш йолча ерригача конференцеша.

Машар бахьан английски къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме керда хІама да шоай низ а гІулакх а кхыча мехкашкарча къахьегамхойчарех дІатоха гІерташ хилар. Май бутт болалуш электропромышленноста болхлой англиский профсоюзои Францен электроэнергетически, ядерни, газовойи промышленноста Къаман федерацеси ракетни базаш елга дІадаккхар дІадехаш цхьана кхайкадар. Цар заявлене тІа йоах: «Тхоай мехкашка ракетни базаш хьаъелга соцадарна мел эшар де тІаэц оаха, гуччахьа а хІаккхашта а дІакхайкаду оаха, дерригa адамаш пачхаьалкхенашта эггара керте латтарий совещани яр а халкъашта юкъера кхохкам мелбеш мел дола гІулакхаш леладар а хьаштдолаш хилар».

Англерча реакционни печато из заявлени лаьрхІар «сатем боабеш дола гІулакх» а «шийна нийса кхы йоаца событи» а я аьнна, хІана аьлча политически гІулакхаш де лерхІаш а Малхбузерча Европах американски атомни полигон ца хилийта шолха а ца дувцаш шоай хур де кийча болаш а английскии французскии электрикаш хиларах. «Манчестер гардиан» яхача газето, ше коргагІа далар лежкъа а ца деш, яздора: «Вай мехка ракетни базаш ца яхкийта декхарийла я правительство яхаш чІоагІдар цхьа гІулакх да. Правительствога цо уттаю планаш чакх ца яхийта гІертилга шоллагІа дола гІулакх да», яхаш. Кхыча дешаьца яьлча, газет болхлой тешабе гІерт цар духхьал машар безаш къамьлаш де мара, машар бахьан практически гІулакхаш леладе цар цхьаккха дича а бокъо яц яхаш.

Къахьегамхой вахара бокъонаш а машар лорабар а бахьан къувсарий хьалхарча мугІарашка латт английски коммунисташ. Компартес мехка болхлой класс тІахьех капитал вахара тІагІерташ хилара а ядерни тІема кхерама а духьал цхьа барт бола гІулакхаш леладе. «Ваха а болх бе а бокъо хилара тІехьа!» яха партен лозунг английски болхлой классо тІаэц тІехь-тІехьа чІоагІагІа.

К. БЕЛЯЕВ.

Германски Халкъа Республика. Болат лоаладечеи болатапрокатнии резерча завода болхлой Герман социалистически единиi партен 5 съезд йолалуча денна кердача балха толамашца накъа баха кеччалуш ба. Болат лоаладераш шоашта декхар тІадийцад съезд хьаелача денга планал совгІа 3.000 тонна болат дала аьнна.

Сурта тІа: литейни цехе.
Зигерта фото Центральбильд.
Фотохроника ТАСС.

Венгерски Халкъа Республика. «МАВАГ» яхача предприятес шерду эггара кердагІа йола локомотиваш арахецара гІулакх. Укх шера предприяти арахеца йолалургья 400-и 600-и говра низ болча гидравлически проводашца Іалашъя дизель-локомотиваш.

Сурга тІа: экспорта хьожаяь гидравлически привод йола дизель-локомотив вІашагІйоллаш боахк.

Венгерски телеграфни агентствон сурт.

Фотохроника ТАСС.

Ю. Чахкиев

Машар безараш низо эшоргбац

ДагайоагІа сона
Уж бирса ханаш, —
Малхбузера хьайна
Уж Іаьржа морхаш.

ЦІаьхха бІеха хьайна
ТІом болабенна,
Халкъа маьрша вахар
Цу хана дохар.

Малхбузе дІалоацаш,
Ша бетташ санна,
Дуне къора дерзош,
Ди детташ санна,

Бомбаш, пхорч чудетташ,
ЦІаккха ца хинна
Къемат тІаоттош,
Дар дуне хьайна.

Фашисташа хьоабаь,
Вайх лаьш де лерхІаш,
Доазув мел да го баь,
ТІом бар тІабоагІаш.

Мехка цІеннах бохам
Цо наха тессар,
ДегІабоагІа боахам
Цо юхаэзар.

Бакъда хьоабаьр ийша,
Цо лийрхІар деха,
Хаьдар моастагІчунна
Вай меттахь теха.

МассагІ даьра човнаш
Йир цо, дог эттІош,
МассагІ нана йитар
ХІанз а тІехь елхош.

ТІемаш хьоаде гІерташ,
Хьувз агрессораш,
Увттош тІема планаш,
Еш бІеха уйлаш.

Баргбоаца у кхийтта,
Іоажал тІайоагІаш,
Хьувз уж хІанз саготта,
Цхьа дарба лехаш.

Эшоргбац цар низо
Безараш машар,
Маьрша вахар дезаш,
Машара дуне
Бахьан мел къувсар.

Машар беза бовзаш,
ТІом дика бовзаш,
Цо яь даьра човнаш,
Цох дисаь муаш

ЦІаккха дицлургдоацаш,
ТІема духьал овтта,
ТІом хьебераштa
Меттахь тохаш гІовтта
Тахан кийча да!

Кийчйой а атомаш,
Цхьаккха герзаша
Машара адамаш
Дерг ма дац эша!

Даьхенна сихагІа синтетически спирт хургдола гІулакхаш

ССКП ЦК майски пленума соцам кхоачашбарна дуккха балхаш де лаьрхІад грозненски химзаводе. Завода хьалхарча аргІан цехашка мехкдаьттан газах доаккхаш дола ацетони феноли чІоагІа лоархІаме да пластмассеи искусственни хьоасеи (волокно) баккхарна, миллионаш тоннаш кхачан продукташ кхоейт цо пачхахьалкхенна. ШоллагІча аргІан цехаш болх бе а йоалаенна, синтетически спирт даккха доладича кхы а дукхагІа хургъя кхоеш йола кхачан продукташ.

Цудухьа вай республике синтетически спирт доаккхаргдола цехаш хьалъярал доккхагІа декхар дац хІанз. Уж болх бе йолаелча синтетически этиловии спирт даккхарна вай берригача мехка шоллагІча моттиге хургъя грозненски химзавод.

Цхьабакъда, цехаш хьалъелга сиха лелац. Правительствос оттаяь ха тІехьаяьначул тІехьагІа Нохч-ГІалгІай совнархозо оттаяь ха а тІехъяьннай. Духхьал цехаш хьалъелга тІехьадалар бахьан долаш завода май бетта спирт даккхар план кхоачаш а яьяц, июнь бетта яр кхоачаш ца яр кхерам болаш а да.

Завода керттера цехаш йолаяла гаьна я хІанз а, бакъда, регенерацени катализаторнии кхыйолеи цехаш хьалъяь а яьнна болх бе йолаеннай.

Бегий хьисапе лел укхаза социалистически яхьи тІаийдеш дола декхараши. Болхлоша декхараш тІаэц, бакъда, уж кхоачашдарна кийчо яц. «Грознефтезаводстрой» яхача тресто ший ханнахьа цемент, асфальт, аьшкбетон, кхыйола материалаш Іалаш ца еш моттигаш каст-каста нийслу.

Йоаржае еззача тайпара цар опыт дІа ца йоаржаю мара дукха ба цехаш хьалъеча дика балхашду болхлой. Масала, Дикови Мартынови керте волча каменщикий а кхыйолча а бригадаша дийнахьа йола нормаш 150-200 проц. кхоачашъю.

Цехаш хьалъеш балхаш деча коллективашта юкъе хила еззача тайпара барт-цхьоагІо яц. Из бахьан долаш цхьацца бараша болх беш хилча вокхар болхбе йиш йоацаш хул. Цу гІулакхо хьахьокх берригача балха цхьа начальник хила везилга а цхьан моттиге ши болх бе безаргбоацаш график оттае езилга а.

Балха чІоагІа новкъа да строителаша хьалъеш йола хІамаш дифекташ доахкаш хиларах уж юха а тоае езаш хилар.

ССКП Сталински райкомо стройкера гІулакхаш дайза и дайза объекташ хьалъяь яха керда ха оттаяй. Цу ханах ца тулийташ стройка чакхъяккха декхарийла ба строителаш.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Универмаг шоллагІча ах-шера боагІа мах беш я

Дуккхача наха мел эша товар дохка йиш йолаш йоккха тика я Грозненски Универмаг. Май бетта товар дохка аьнна шоашта енна план 109 процент кхоачашъяьй коллективо, хІаьта пхе бетта баь болх лаьрхІача ах шера план 12-ча июне кхоачаш а яь, вокх ах шера боагІа мах беш а ба уж хІанз.

—Тха продавеций болх дикеи ханал хьалха план кхоачашеши дола бахьан да, — аьлар директора новкъоста Майстриенковс, — болхлой шоайла цхьоагІо йолаши план кхоачашъярна къовсам лелабеши хилар. Дуккха продавецаш а секцей заведующеш а ба тха ах шера план ханал хьалха тІеххкоачашъярах «тІехдика продавец» яха медалаши кхыдола совгІаташи дала лаьрхІа. Дика балхаш дарца белгалбаьнна секцей заведующеш ба н.н. Алхазуров Абои, Гордееваи, Бабушкини, Саенкои.

Аллха нохчийи гІалгІайи къамах бола кхалнахи маІанахи, 60 гаргга саг ва универмага цІерах 10 классаш йисте а яьха юкъера образовани а йолаш продавеций болх Іомабеш. Царех дукхагІа бараш шоай ха ийсте а ялалехьа, хІанзалехьа а кхоалагІа категореш а йолаш балхаш деш ба. Шоай новкъосташта шоашкара балха хьокхам а телаш болх беш ба продавецаш Мальсагова Зинаида, Дахкильгова, Чахкиева, Сайгатов, Мидаева Тамара, иштта кхыбараш.

Августовскии Чернышевскии улицаш вІашагІкхеттача Новогрозненски ТЭЦ коллективо «Грозненцашта совгІата» аьнна хьалдаь даьннача массехказза вІаштІар даьча цІагІа мах бе чугІоргйолаш я Грозненски Универмаг укх гарггарча хана.

Хаматхан ГАЛАЕВ.

Комсомола 40 шу дузача ден сийна

Первомайски районерча лесоучастке вІашагІъеллай комсомольско-кегирхой бригада. ГІишлонаш еча эшаш йола дранкаши, паркетни улгаши, бешкаш хьаю улгаши хьадарна доккхий балха толамаш даьхад социалистически яхье баьннача цу бригадацарча комсомольцаша. Комсомольцаша Мишин Веталеи Букрев Сергейси юкъера лаьрхІача 150—160 процент кхоачашъю хІара бетта йола балха норма. Лесоучасткерча комсомольско - кегирхой бригадо, комсомола 40 шу дузача ден сийна лакхара социалистически декхараш тІайцад: 20 кубически метр паркетни улгаши, дранкаши, бешкаш ю улгаши планал дукхагІа арахеца, аьнна.

Шеко яц, Первомайски лесоучасткан болхлоша Ерригсоюзни строителий совещанен кхайкарала жоп а луш, Грозне бІаь дийнахьа хиннача тІема шовзткъа шу дизари строителa дии белгал а доаккхаш гІишлонашта эша материалаш дукхагІа арахецарг хиларeи къахьегама керда коталонаш йоахаргхиларeи.

Доккхий кхажамаш даьхкад

Укх шера 9-ча июне денз 12-ча июне кхаччалца МагІалбик городе ахчан-хІамай лотереех даьхкача кхажамех къахьегамхошта 13544 сом ахча дІаденнад. Царца да хІамашта даьхка кхажамаш а: 500 сом мах бола «Заря» яха кхо сахьат, 1500 сом мах бола холодильник, 875 сом мах бола хІамаш тега когаца кхестаю ши машини, 583 сом мах бола кулгаца кхестаю хІамаш тега машини, 643 сом бола кхалнаьха велосипеди иштта кхы хІамаш а.

ХІанз а дІателаш да лотерее кхажамех ахча МогІалбикерча сберкассе.

А. РЕЗНЯК.

Грознен футболистий котало

Махачкалара хоам бир:

— Укхаза футболах Советски Союзе хьалхара моттиг яккхарна аргІан ловзарах вІашагІкхийтар моттигера команда «Темп» Грознерча «Терек» яхача командан футболистацца. Из дар грозненций шийтталагІа дола ловзар.

Хьалхара минуташ чакхъейлар цхьанна командас счет хьа ца елаш. Цхьабакъда хьалхара ах-дакъа чакхдала дукха ха йоацаш Махачкалан защитникаша бургац яхийтар... шоай вороташка. ДІахо ловзара юкъе кхы хувцамаш хиланзар. Иштта «Терека» пайдане 1 : 0 счет а йолаш чакхдаьлар из вІашагІкхетар.

ХІанз розыгрыша таблицан тІа грозненски футболистий положени лоархІаме тоаеннай. 12-ча лайзачул тІехьагІа цун 13 очко я.

АргІан ловзар грозненцаша тахан, 22 июне, Тбилисе дІахьоргда.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскиннций» цІераха кинотеатр
Йоккха зал — **«Тайжа доагІа Дон»**. (3-гІа сери). Долалу 8, 10.20, 12.40, 3, 5.20, 7.40, 10.
ЗІамига зал № 1—**«Тайжа доагІа Дон»**.
Долалу 8.15, 10.15, 12.55, 3.15, 5.35, 7.55, 10.10.
ЗІамига зал № 2 — **«Аьрзе-101»**.
Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.
ЗІамига зал № 3 — **«Аьрзе-101»**.
Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.
Кинотеатр «Экран» — «Малх чубузлехьа».
Долалу сайрийна 8, 10 сахьат даьлча.
Кинотеатр «Родина» (2 сери).
Іана зал — **«Кхаь форда дехьа вахар»**.
Долалу Іуйрийна 9.50. **«Тайжа доагІа Дон»** (3-гІа сери).
Долалу 12.40, 3, 5.20, 7.40, 10.
Ахканара зал **«Малх чубузлехьа»**.
Долалу 8.10, 10.
Берий сеанс **«Полкан воІ»**. Долалу Іуйрийна 8.30.

Бераш деза да вай мехка

Ачхой-Мартановски района Шалажи яхача юрта йистте, Іаламо хоза кийчъяьча моттиге яда машин-наькъа болхлойи НГІАССР культуран а просвещенен а болхлойи бераша салоІаш йола пионерий лагераш. Цу шинна а лагере салоІаш 700 бер да. Берий салоІам хоза а сакъердаме а хилийтарна мел эшачох дика кийчъяьй уж.

Лагерий доазош чулостадеш гобаьккха латт штакетник яха рийкай карт. Километраш лаьтта чулоацаш улла лагера ков дизза да форд санна тІаяьнна латтача сийначa баьцах. Коа, кхаь оагІорахьа дагІа, бераш массаза а кердача фега хилийта дегІа чаьтараш. ХІаране чу итт-итт бер а долаш, кІаьнкаш шоаши йиІигаш шоаши, цу чаьтарашка дах цхьадола бераш, цхьадараш, иштта кхоачам болаш фо чулаттача корпусашка дах.

Цу коа да ,берашта сакъерда кийчдаь бурчолгаш, чухехкалу площадка, байракх тІаягІача лакхача бІоагІанеи цунна таьно дагІача бІоагІаштеи юкъе теха тІирг йизза йоахкаш басарашца кийчъяь байракхилгаш, шараш, кино а концерт а хьувкха кийчдаь тІа тхов а болаш ахкан театр. Хадданза берашка хьожаш, цар терко еш лораш а кхыбола болхлой а ба.

Іуйрийна хьагІовтташехь а физкультуран болхлой хьалхленца гимнастика ю бераша, шо-шоай маьнгеш тІара хІамаш нийсъю, тІаккха, кулг-юхь дилаи Іуйрийна хІама диаи даьлча цхьадараш пионервожатеш хьалха а болаш лагера юххе гІолла хьунагІа сакъерда долх, цхьадараш книжкаш дешаш, тайптайпарча ловзарех коа сакъердаш хул.

Хила йиш а яц царга хьежаш хулачул боккхагІа сакъердам а дега гІоз а: бІарг ма кхоачча долча цу доккхача коа хІара кІаьда тІа ше-шийна дукхагІа деза ловзараш деш, цхьадараш бургацах ловзаш, цхьадараш площадка тІара чухехкалуш, бурчолгаш хехкаш, цематаца тоаяьча халхара площадка тІа баяниста пандар а локхаш халха дувлаш хул. МалагІа халхара фигура юс цар ца еш: цаІаш, бокъонца бола халхархой санна, музыканта баян а локхаш халха бувл, вожаш шоаш багІ-багІача е корта, е дегІ ловза деш хул, цу дерригнел а сакъердамегІа хул цхьаькха, лохача цемента лагІаш тІа гІолла корпусашкара коа Іодоа-тІа бер музыка дІахоззашехь а, хІара цун тактаца корта а кулгаш а дІа-юха а дехкаш халха долалу ше наькъа доддашехь а. Цхьадар, хІанз укхо фу леладу-хьогІ аьнна хетийташ цхьаннахьа коа уллачара кхера е, нуьх а лехе, дедде дахе ши ко а лаьце вордингаш (тачка) а йоалайийя, цу тІа кхессе из а ийце нувхаш дІакхувсача дода.

КІезигагІа сакъердам эцац бераша лагере йолаяьча кроликехи, котама кІоригехи, кхокхарчехи. Цар шо-шоай мотигаш я коа чудоахкаш а леладеш а. Массаза а, дІатІаваха моттиг йоацаш дукха хул цига уж кхоабаши царна гІулакх деши бола цар доттагІий.

Боккха тІехьале йолаш болх ба бераш балхаца Іомаде лагере болабаьр. ДІайийна я 0,25 гектар огород. Цу тІа я капусташ, помидораш, укроп, баклажанаш кхыйола овощаш. Цу культурашта гІулакх деши уж хьалкхееши дараш бераш да. Дукха да цу балхаца боккха безам болаш бераш. Иштта бераша гІулакх деш хьалкхедеш да корпусашта хьалхашка дагІа дукха зизаш. Цу хІамаша берашта Іалаьмате дика оамал а Іомаергья, цар балхацара, дІаювча культурашцара безам а лакхбергба.

Дукха бераш да фотомодельни, авиамодельни художественни самодеятельноста, шахматий, иштта кхыйолча кружокашка Іомалуш.

Коммунистически партеси Советски правительствоси хадданза йоакхо еш да вай мехкарча берий вахар иразе хилар Іалащделга. Коммунизм хьалъергйола, тІакхувш йоагІа из тІехье—бераш, кхыча мехкашка санна доацаш, къаьстта дезаш да вай социалистически мехка.

15-ча июне НГІАССР культурани просвещенени болхлой берий пионерски лагерь хьаеллача баьхкабар НГІАССР просвещенен министр нов. Цыганков, культуран болхлой профсоюза областной совета председатель нов. Кудрявых, просвещенен болхлой, профсоюза областной совета председатель нов. Лагутин, кхыбараш.

Лагерь езъеш хьаеллаш пионерски линейкана го а баьккха, линейкан йиъэ оагІорахьа нийсбенна дІаэттар пионераш. Отрядаш лагерь езъеш хьаелла кийча хилара рапорт денна отрядий вожатеш баьнначул тІехьагІа, просвещенен Министерствогара а, Облсовпрофатара а царга моаршал луш къамьл дир НГІАССР просвещенен министра нов. Цыганковс. Цо аьлар:

— Деза бераш, пионераш! Шоашта беш бола хьехам дика Іома а беш, гІулакх деча нахага ла а дувгІаш, царца безаме а долаш оаш са лаІари, дика дешаргдолаш кердача низаца тІадоагІача дешара шерга шо дахкари лов сона. Ираз долаш салоІилга хийла шун!

Цунна жоп луш къамаьл даьча керттерча пионервожате нов. Трокинас пионерий цІерах аьлар:

— Оаха чІоагІа баркал оал ираз долаш вахар тхоашта деннача Коммунистически партенеи Советски правительствонеи, оаха тхой мел бола низ дІалургба пионерий декхар кхоачашдарна.

Езъеш лагерь хьайийлачул тІехьагІа Грознерча пионерий Дворeца коллективо ший самодеятельностан концерт оттадир берашта.

Д. ХАКИМОВ.

Хоам

Нохч-ГІалгІай педагогически институто хоам бу 1 курсе студенташ дІаийбарах укх факультеташкеи специальностешкеи:

I. ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИ ФАКУЛЬТЕТ

1. Физикеи математикеи

II. ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛЬТЕТ

1. Эрсий мотти литературеи, кхыча мехкий мотт;
2. Эрсий мотти литературеи, истори;
3. Нохчий мотти литературеи, эрсий мотти литературеи;
4. ГІалгІай мотти литературеи, эрсий мотти литературеи.

III. ФИЗВОСПИТАНЕНИ СПОРТЕИ ФАКУЛЬТЕТ

1. Физвоспитани, сага анатомии физиологии.

Дешара ха — 5 шу.

Институте дІаийбу 35 шерга кхаччалца ха а йолаш, юкъера дешар дийша нах

Деша хьа мел боагІачар экзамаш дІаяла еза.

Заявленеш дІаийю 20 июне денз 31 июле кхаччалца.

Деша дІаэцара экзамаш 1-ча денз 20-ча августа кхаччалца хургья.

Конкурс йоацаш дІаийбу Сийлахь-боккхача Даьхен тІемца дакъа лоацаш хинна нах, промышленностеи юрта боахамеи шин шерал кІезигагІа йоацача хана болх баь нах, хІаьта Советски Эскаререи Флотереи демобилизаци яь бола тІемахой а.

Балха стаж 1-ча сентябрга кхаччалца лоархІа.

Абитуриентий хаттараштa справкаш тергья института приемни комиссес. Комисси укх адресах я:

г. Грозный, Менделеева ул. 32, цІа 9:

Института дирекци.

Г. Грозный, Революцен проспекте № 32 йолча цІагІа 30-ча квартире вахача гр-на **Криштул Шая Шнееровича** г. Грозный, Революцен проспекте 16-ча цІагІа яха гр-нка **Волкова Надежда Парфирьевна** йитара дош дувца суде дІачуденнад.

Дош дувцаргда г. Грозне Орджоникидзевски района Халкъа суда 2-ча участке.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01218

Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3.

Заказ № 3626